

# **SPRAWOZDANIE Z KONTROLI TEMATYCZNYCH**

**Badanie wykonania usług  
atestacyjnych  
wskaźników referencyjnych  
stóp procentowych**

**DEPARTAMENT KONTROLI  
WARSZAWA  
WRZESIEŃ 2024**

## SPIS TREŚCI

1	STRESZCZENIE I REKOMENDACJE .....	8
1.1	DLACZEGO PANA WYBRAŁA TEN TEMAT?.....	8
1.2	JAKI BYŁ CEL KONTROLI TEMATYCZNYCH? .....	9
1.3	JAKA BYŁA METODYKA KONTROLI TEMATYCZNYCH? .....	9
1.4	JAKI BYŁ ZAKRES KONTROLI TEMATYCZNYCH?.....	10
1.5	W JAKIM OKRESIE PRZEPROWADZONO KONTROLE? .....	10
1.6	JAKIE SĄ OGÓLNE USTALENIA?.....	10
1.7	CO I KOMU REKOMENDUJEMY?.....	12
1.7.1	Klasyfikacja podmiotów do kategorii Przedsiębiorstw (MSP/Duże przedsiębiorstwa) w oparciu o dane o wielkości zatrudnienia .....	12
1.7.2	Zakres informacji zawartych w raporcie z usługi atestacyjnej .....	12
1.7.3	Metodyka przeprowadzania usługi .....	12
1.8	WNIOSKI KOŃCOWE.....	13
2	WPROWADZENIE.....	14
2.1	Standardy usług atestacyjnych .....	14
2.2	Usługa atestacji wskaźników referencyjnych stóp procentowych w kontekście standardu KSUA 3000(Z). .....	17
2.3	Zakres i cel kontroli tematycznych usług atestacyjnych wskaźników referencyjnych stóp procentowych.....	18
3	USTALENIA KONTROLI TEMATYCZNYCH.....	20
3.1	ZAKRES WYKONANYCH USŁUG.....	20
3.1.1	Wymagania ogólne .....	20
3.1.2	Szczegółowy zakres usług dotyczący wskaźników WIBID®/WIBOR® .....	23
3.1.3	Szczegółowy zakres usług dotyczący wskaźnika WIRON® .....	26
3.1.4	Dodatkowe stanowisko Administratora .....	27
3.2	REALIZACJA USŁUGI ATESTACYJNEJ W RAMACH KSUA 3000 (Z).....	29
3.2.1	Wykonanie usługi atestacyjnej zgodnie z KSUA 3000 (Z) .....	30
3.2.2	Wymogi etyczne .....	30
3.2.3	Akceptacja i kontynuacja zlecenia, w tym warunki wstępne usługi atestacyjnej, uzgadnianie warunków zlecenia .....	30
3.2.4	Kontrola jakości, w tym cechy partnera odpowiedzialnego za zlecenie, wyznaczenie zespołu, obowiązki partnera odpowiedzialnego za zlecenie, przegląd kontroli jakości zlecenia .....	31

3.2.5	Zawodowy sceptycyzm, zawodowy osąd oraz umiejętności i techniki atestacyjne .....	33
3.2.6	Planowanie i wykonywanie zlecenia, w tym planowanie, istotność, zrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz innych okoliczności zlecenia .....	33
3.2.7	Uzyskiwanie dowodów, w tym rozważanie ryzyka i reakcje na ryzyka, pisemne oświadczenia .....	37
3.2.8	Późniejsze zdarzenia .....	38
3.2.9	Opis mających zastosowanie kryteriów .....	38
3.2.10	Formułowanie wniosku atestacyjnego, wnioski niezmodyfikowane i zmodyfikowane .....	39
3.2.11	Sporządzanie raportu atestacyjnego, w tym treść raportu atestacyjnego .....	41
3.2.12	Dokumentacja .....	48
4	KWESTIE WYMAGAJĄCE ZWRÓCENIA UWAGI W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ USŁUG.....	50
4.1	KLASYFIKACJA FINREP I PRZYPORZĄDKOWANIE TRANSAKCJI DO POSZCZEGÓLNYCH PLIKÓW ZGODNIE Z PROCEDURĄ PRZEKAZANIA DANYCH.....	50
4.2	Zakres informacji zawartych w raporcie z usług atestacyjnych.....	53
5	ZAŁĄCZNIK 1. WSKAŹNIKI REFERENCYJNE STÓP PROCENTOWYCH – ASPEKTY NADZORU I KONTROLI .....	54
5.1	WSKAŹNIKI REFERENCYJNE STÓP PROCENTOWYCH.....	54
5.1.1	WIBOR® I WIBID® .....	55
5.1.2	WIRON® .....	56
5.2	DANE.....	56
5.3	JEDNOSTKA NADZORCZA.....	57
5.4	AUDYTY.....	58
5.5	SYSTEMY I ŚRODKI KONTROLI PODMIOTU PRZEKAZUJĄCEGO DANE .....	58

## Wykaz skrótów

Skrót	Rozwinięcie
Administrator	Osoba fizyczna lub prawna sprawującą kontrolę nad opracowywaniem wskaźnika referencyjnego. W Polsce rolę tę sprawuje GPW Benchmark S.A.
Agencja, PANA	Polska Agencja Nadzoru Audytowego
ASO	Alternatywny system obrotu
BMR	Benchmark Regulation – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych wraz z towarzyszącym mu Załącznikiem nr I (Dz.U. L 171 z 29.6.2016, str. 1–65)
BR	Biegły rewident
ESMA	Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
FA	Firma audytorska w rozumieniu art. 46 UOBR
FINREP	Standardy raportowania finansowego zgodne z wymogami uchwał Narodowego Banku Polskiego w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego
Fixing	Proces ustalenia Stawek Referencyjnych przez Administratora
GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Instrukcja FINREP	dokument „Instrukcja uzupełniająca pakiet FINREP jednostkowy (FINPL)”, ze wszystkimi zmianami oraz uzupełnieniami
IESBA	International Ethics Standards Board for Accountants® - Rada Międzynarodowych Standardów Etyki dla Księgowych
JZP	Jednostki zainteresowania publicznego
KBR	Kluczowy biegły rewident
Kodeks Postępowania	Dla stawek WIBIR i WIBID oznacza: „Kodeks Postępowania Uczestników Fixingu WIBID i WIBOR wraz z załącznikami stanowiącymi jego integralną część, z uwzględnieniem wszelkich zmian i uzupełnień”. Dla stawek WIRON oznacza: „Kodeks Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych wraz z załącznikami stanowiącymi jego integralną część, z uwzględnieniem wszelkich zmian i uzupełnień”.
KSB	Krajowe Standardy Badania
KSKJ1	Krajowe Standardy Kontroli Jakości w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Kontroli Jakości 1
KSUA	Krajowy standard usług atestacyjnych
KSUA 3000 (Z)	Krajowy standard usług atestacyjnych innych niż badanie i przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego standardu usług atestacyjnych 3000 (zmienionego)
LOAN/DEPO	Strony transakcji rynku pieniężnego
MSB	Międzynarodowe Standardy Badania
MSP	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa, tu w rozumieniu instrukcji FINREP

MSUP	Międzynarodowe Standardu Usług Przeglądu
NBP	Narodowy Bank Polski
O/N	Over night – stawka po jakiej środki pożyczane są na jeden dzień dziś
PPD	Podmioty Przekazujące Dane
SF	Sprawozdanie finansowe
SKM	System Kwotowań Modelowych
SWKJ	System wewnętrznej kontroli jakości
Uczestnik Fixingu	Podmiot, który otrzymał potwierdzenie od Administratora o nadaniu statusu Uczestnika Fixingu i następnie nie utracił tego statusu na zasadach określonych w Kodeksie Postępowania. Pojęcie tożsame z Podmiotem Przekazującym Dane.
Ustawa o rachunkowości (UoR)	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.)
Ustawa o biegłych rewidentach (Ustawa)	Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz.U.2024.1035)
WIBID®	Warsaw Interbank Bid Rate - jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej odzwierciedlającym poziom stopy procentowej, po jakiej banki mogłyby przyjmować od innych banków środki pieniężne (depozyty) na określony termin.
WIBOR®	Warsaw Interbank Offering Rate - jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej odzwierciedlającym poziom stopy procentowej, po jakiej banki mogłyby udzielać innym środki pieniężne (depozyty) na określony termin.

---

WIRON®

Warsaw Interest Rate Overnight - jest to indeks transakcyjny opracowywany na podstawie transakcji depozytowych zawieranych przez podmioty przekazujące dane z instytucjami finansowymi oraz z dużymi przedsiębiorstwami.

---

WRR®

Warsaw Repo Rate - indeks informujący o kosztach transakcji zabezpieczonych zawieranych przez banki i instytucje finansowe.

---

ZADW

Zewnętrzny Audyt Danych Wejściowych

---

Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane w związku z kontrolami tematycznymi Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego przeprowadzonymi wśród wybranych firm audytorskich wykonujących usługi atestacyjne wskaźników referencyjnych stóp procentowych.

Kontrole zostały przeprowadzone na mocy art. 123 ust. 1 Ustawy. Sprawozdanie powstało w oparciu o art. 123 ust. 6 Ustawy a jego publikacja jest realizacją obowiązku PANA wynikającego z art. 123 ust. 7 Ustawy.

W wyniku kontroli tematycznych, przeprowadzonych na podstawie wywiadów z przedstawicielami FA oraz przeglądu dokumentacji Zewnętrznych Audytów Danych Wejściowych, dotyczących WIRON® i WIBOR®/WIBID® sformułowano trzy rekomendacje do rozważenia przez głównych interesariuszy raportów atestacyjnych **mające charakter możliwych usprawnień (nie są to rekomendacje w reakcji na zidentyfikowane słabości czy nieprawidłowości)**. Nie stwierdzono konieczności formułowania zaleceń dla firm audytorskich biorących udział w kontrolach tematycznych.

## 1 STRESZCZENIE I REKOMENDACJE

Z perspektywy jakości i wiarygodności rynków finansowych, a w tym przypadku rynku pieniężnego i rynku długu, zaufanie do wskaźników referencyjnych stóp procentowych jest niezwykle istotne. Wynika to nie tylko z samego ducha zapisów rozporządzenia BMR ale przede wszystkim z oczekiwań szeroko rozumianych interesariuszy tego procesu. Poniżej przedstawiono streszczenie sprawozdania z kontroli tematycznych wraz z rekomendacjami, które nie mają charakteru wiążącego, stanowią swego rodzaju propozycję do rozważenia w zakresie możliwych usprawnień.

### 1.1 DLACZEGO PANA WYBRAŁA TEN TEMAT?

Mając na uwadze ważną rolę jaką dla prawidłowego funkcjonowania rynku pieniężnego oraz rynku długu mają wskaźniki stawek referencyjnych stóp procentowych WIBID®, WIBOR® i WIRON® Agencja podjęła się kontroli tematycznej usług atestacyjnych danych wejściowych niezbędnych do ustalenia powyższych stawek. GPW Benchmark S.A. zgłosiło Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego (PANA) wątpliwości co do zakresu przeprowadzonych audytów oraz informacji zawartych w raportach z przeprowadzonych zewnętrznych audytów danych wejściowych. Kontrole tematyczne dostarczyły niezależnego spojrzenia w zakresie jakości standardów badawczych stosowanych przy zewnętrznym audycie danych wejściowych przekazywanych na potrzeby wskaźnika referencyjnego.

Kontrole tematyczne zostały przeprowadzone w związku z realizacją celu A „Zapewnienie najwyższej jakości i rzetelności badań sprawozdań finansowych oraz usług atestacyjnych innych niż badanie ustawowe i usług pokrewnych” w realizacji działania 1.a) „planowanie kontroli na podstawie informacji uzyskanych w ramach współpracy z KNF i GPW S.A.” wskazanego w [planie działania PANA na rok 2024](#).

Kontrole zostały przeprowadzone na mocy art. 123 ust. 1 Ustawy. Sprawozdanie powstało w oparciu o art. 123 ust. 6 Ustawy a jego publikacja jest realizacją obowiązku PANA wynikającego z art. 123 ust. 7 Ustawy. Należy zwrócić uwagę, że była to pierwsza kontrola przeprowadzona przez PANA w obszarze usług atestacyjnych danych wejściowych stawek referencyjnych stóp procentowych.



## 1.2 JAKI BYŁ CEL KONTROLI TEMATYCZNYCH?

W celu przeprowadzenia kontroli tematycznej poszczególnych dostawców usług zdefiniowano szereg celów szczegółowych, które zespół kontrolny osiągnął w trakcie jej realizacji. Ich treść wynikała zarówno z obowiązujących aktów prawnych jak i zapytania GPW Benchmark S.A. Cele te były wspólne wobec wszystkich kontrolowanych podmiotów i zakładały znalezienie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy usługa atestacyjna została przeprowadzona zgodnie ze standardem KSUA 3000 (Z), metodyką firmy audytorskiej oraz zgodnie z wymogami szczegółowymi, zdefiniowanymi przez GPW Benchmark;
- czy firma audytorska przeprowadzająca usługę atestacyjną posiadała metodykę wykonania takiej usługi, spełniającą wymogi KSUA 3000 (Z);
- czy zakres przeprowadzonej usługi objął wszelkie wymagania prawno-regulacyjne i wymogi określone przez Administratora;
- czy zastosowana przez firmę audytorską liczebność próby była zgodna z wytycznymi GPW Benchmark i czy była konfrontowana z wewnętrznymi metodykami firmy audytorskiej;
- czy zespół realizujący usługę atestacyjną miał odpowiednie kwalifikacje, skład oraz czy został zapewniony przez firmę audytorską odpowiedni czas na realizację usługi;
- w jaki sposób firma audytorska oceniła istotność i ryzyka dla tej usługi;
- czy zawartość raportu z wykonania usługi była zgodna ze standardem KSUA 3000 (Z), z czego wynikała znaczna różnica w zawartości raportów końcowych;
- czy standard KSUA 3000(Z) nie narzuca formy i zakresu zawartości w obliczu zróżnicowania raportów, które zostały wydane przez firmy audytorskie.

## 1.3 JAKA BYŁA METODYKA KONTROLI TEMATYCZNYCH?

Kontrole przeprowadzone zostały zdalnie w formie pogłębionych wywiadów oraz analizy dokumentów. Każda z firm audytorskich podległych kontroli zobowiązana była do dostarczenia dokumentacji z wykonanej usługi atestacyjnej w celu analizy przez zespół kontrolny. Dodatkowo kontrolerzy zadali szereg pytań mających na celu uzyskanie odpowiedzi niezbędnych do zrozumienia i oceny szczegółowych aspektów realizacji usługi takich jak:

- akceptacja i kontynuacja zlecenia, w tym warunki wstępne usługi atestacyjnej, uzgadnianie warunków zlecenia;
- kontrola jakości, w tym cechy partnera odpowiedzialnego za zlecenie, wyznaczenie zespołu, obowiązki partnera odpowiedzialnego za zlecenie, przegląd kontroli jakości zlecenia;
- zawodowy sceptycyzm, zawodowy osąd oraz umiejętności i techniki atestacyjne;
- planowanie i wykonywanie zlecenia, w tym planowanie, istotność, zrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz innych okoliczności zlecenia;
- uzyskiwanie dowodów, w tym rozważanie ryzyka i reakcje na ryzyka, pisemne oświadczenia;
- późniejsze zdarzenia;
- opis mających zastosowanie kryteriów;
- formułowanie wniosku atestacyjnego, wnioski niezmodyfikowane i zmodyfikowane;
- sporządzanie raportu atestacyjnego, w tym treść raportu atestacyjnego;
- dokumentacja wykonanej usługi.

## 1.4 JAKI BYŁ ZAKRES KONTROLI TEMATYCZNYCH?

Zakres przedmiotowy kontroli tematycznych obejmował trzy główne obszary istotne do upewnienia się co do prawidłowości wykonanych usług atestacyjnych.

Pierwszy obszar obejmował ocenę dostosowania systemu wewnętrznej kontroli jakości w kontrolowanej firmie audytorskiej do świadczenia usług atestacyjnych dotyczących audytu zewnętrznego, o których mowa w ust. 4 lub 12 załącznika I lub ust. 18 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1, z późn. zm.12) (dalej: usługi atestacji indeksów);

Drugi obszar koncentrował się wokół oceny zgodności wybranych do kontroli dokumentacji wykonanych usług atestacji indeksów z obowiązującymi przepisami prawa, krajowymi standardami wykonywania zawodu i krajowymi standardami kontroli jakości oraz wymogami w zakresie etyki i niezależności;

Trzeci z obszarów zakreślony został w celu oceny zgodności z przepisami prawa wynagrodzenia za usługi atestacji indeksów, naliczone i wypłacone biegłemu rewidentowi, członkom zespołu wykonującego zlecenie oraz kontrolowanej firmie audytorskiej lub innemu podmiotowi, z którego usług w trakcie badania korzystał biegły rewident lub kontrolowana firma audytorska, na podstawie analizy wybranych akt zlecenia, polityk i procedur wewnętrznej kontroli jakości kontrolowanej firmy audytorskiej w tym zakresie.

Kontrole tematycznie nie obejmowały oceny konstrukcji stawek referencyjnych stóp procentowych WIBID®, WIBOR® i WIRON® ani oceny zasadności ich stosowania na rynku pieniężnym oraz rynku długu.

## 1.5 W JAKIM OKRESIE PRZEPROWADZONO KONTROLE?

Kontrole tematyczne przeprowadzone zostały w okresie od 25 marca do 8 maja 2024 roku.

## 1.6 JAKIE SĄ OGÓLNE USTALENIA?

Szczegółowe ustalenia z kontroli tematycznych zostały przedstawione w dalszej części tj. od strony nr 14 niniejszego sprawozdania. Ustalenia te można uogólnić do następujących konkluzji:

- usługi atestacyjne zostały przeprowadzone przez firmy audytorskie w zgodzie ze standardem KSUA 3000 (Z);
- nie stwierdzono, aby przeprowadzając usługi biegli rewidenci i firmy audytorskie nie przestrzegali wymogów niezależności i innych wymogów etycznych określonych w Międzynarodowym kodeksie etyki zawodowych księgowych (w tym w Międzynarodowych standardach niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych;
- zakres przeprowadzonych usług objął wymagania prawno-regulacyjne i wymogi określone przez Administratora;

- uzgodnione warunki zlecenia zostały określone w umowach o wykonanie usług atestacyjnych, a ponadto umowy zostały aneksowane w związku z wejściem w życie zmian do ustawy prawo bankowe oraz do ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym;
- firmy audytorskie przeprowadzające usługi atestacyjne posiadały własną metodykę wykonania usługi atestacyjnej, spełniającą wymogi KSUA 3000 (Z);
- zastosowana przez firmy audytorskie liczebność próby była zgodna z wytycznymi GPW Benchmark oraz była konfrontowana z wewnętrznymi metodykami firm;
- zespoły realizujące usługi atestacyjne składały się z osób, których wiedza/znajomość tematu, pozwalały na ocenę istotności i ryzyka tej usługi atestacyjnej oraz obserwowanych w trakcie badania spostrzeżeń;
- w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® i Rozporządzenia BMR firmy audytorskie sformułowały 10 wniosków atestacyjnych dających racjonalną pewność z zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:
  - zaprojektowania procesu przypisania kontrahentów oraz aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii FINREP oraz do odpowiednich segmentów zgodnie z Kodeksem Postępowania
  - zaprojektowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej w Podmiotach Przekazujących Dane, w szczególności w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących wyznaczonej zgodnie z Instrukcją FINREP kategorii kontrahenta,
  - zaprojektowania i wdrożenia Procedury Korekty Błędów
- w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Podmiot Przekazujący Dane danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i Rozporządzenia BMR firmy audytorskie sformułowały 9 wniosków atestacyjnych dających racjonalną pewność, w tym 8 z zastrzeżeniem/z zastrzeżeniami i 1 wniosek negatywny. Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:
  - zaprojektowania procesu przypisania kontrahentów oraz aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii FINREP oraz do odpowiednich segmentów zgodnie z Kodeksem Postępowania
  - zaprojektowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej w Podmiotach Przekazujących Dane, w szczególności w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących wyznaczonej zgodnie z Instrukcją FINREP kategorii kontrahenta,
  - zaprojektowania i wdrożenia Procedury Korekty Błędów
- różnice w zawartości raportów końcowych mieściły się w ramach wymogów standardu KSUA 3000 (Z).

## 1.7 CO I KOMU REKOMENDUJEMY?

Obserwacje zebrane w trakcie kontroli pozwalają na sformułowanie trzech rekomendacji, które mogłyby być pomocne w przyszłości przy planowaniu i przeprowadzaniu usługi atestacji danych wejściowych wskaźników referencyjnych. Ich adresatami jest szerokie grono interesariuszy tego procesu.

### 1.7.1 Klasyfikacja podmiotów do kategorii Przedsiębiorstw (MSP/Duże przedsiębiorstwa) w oparciu o dane o wielkości zatrudnienia

Wpływ przyjętej klasyfikacji i częstotliwości aktualizacji danych podmiotów – klientów banków – na jakość przekazywanych danych transakcyjnych jest znaczący, co potwierdziły raporty z wykonania usług atestacyjnych. Szczególnie istotne było tu kryterium wielkości zatrudnienia. Obowiązująca aktualnie metodologia oparta o Finrep wydaje się nie do końca zaspokajać potrzeby ostrości kryteriów niezbędnych dla ustalania wskaźników referencyjnych.

**R1: Rekomendujemy przeprowadzenie konsultacji w gronie interesariuszy raportów atestacyjnych (np. NBP, ZBP, Administrator i KNF) mających na celu:**

- doprecyzowanie źródeł informacji o wielkości zatrudnienia, z których w sposób spójny będą korzystać Podmioty Przekazujące Dane na potrzeby klasyfikacji kontrahentów;
- doprecyzowanie kwestii częstotliwości aktualizacji danych o wielkości zatrudnienia.

### 1.7.2 Zakres informacji zawartych w raporcie z usługi atestacyjnej

Mając na względzie ogólny charakter wskazań odnośnie raportu z usługi atestacyjnej, jaki wymaga Krajowy Standard Usług Atestacyjnych (KSUA 3000 Z),

**R2: Rekomendujemy przeprowadzenie konsultacji w gronie interesariuszy (np. ZBP, KNF, Administrator, NBP) na temat wymagań i oczekiwań co do optymalnej (ułatwiającej porównywalność i czytelność) struktury raportów z uwzględnieniem wymagań wynikających z KSUA 3000 (Z).**

### 1.7.3 Metodyka przeprowadzania usługi

Zaprojektowanie procedur niezbędnych do uzyskania racjonalnej pewności oraz dobór wielkości próby badawczej są nieodłącznym elementem usług atestacyjnych. Jednakże zrozumienie tego elementu może zależeć od perspektywy zainteresowanych stron. Perspektywa ta może być inna dla zamawiającego (bank), inna dla dostawcy usługi, a jeszcze inna dla użytkownika, jakim jest Administrator wskaźników referencyjnych. Dlatego:

**R3: Rekomendujemy kontynuację dialogu dotyczącego metodyki przeprowadzenia usług atestacyjnych z wykonawcami tych usług na etapie przygotowania do przyszłych okresowych atestacji.**

## 1.8 WNIOSKI KOŃCOWE

W wyniku kontroli pozyskano szczegółowy obraz realizacji usługi atestacyjnej stawek referencyjnych stóp procentowych przez firmy audytorskie. Kontrolujący mieli możliwość zapoznania się z wieloma szczegółowymi aspektami realizacji takiej usługi jak m.in. ustalenie zakresu realizacji zlecenia, kontrola jakości, planowanie i wykonanie zlecenia, sporządzenie raportu atestacyjnego oraz udokumentowanie wykonanej usługi.

Z obrazu tego wyłania się kilka wniosków końcowych mających znaczenie dla jakości tego typu usług.

Obowiązujący Krajowy Standard Usług Atestacyjnych 3000 (Z) ma decydujący wpływ na przebieg procesu atestacji wskaźników referencyjnych. Analiza szczegółowa dokumentacji przedłożonej przez kontrolowane firmy oraz udzielone wyjaśnienia potwierdziły, że podmioty przygotowały się do zlecenia i przeprowadziły je w oparciu o ten standard. Odchylenia w metodyce zastosowanej w procesie atestacji były niewielkie i nie miały większego wpływu na osiągnięte upewnienia. Potwierdza to adekwatność zastosowanego standardu do potrzeb realizacji tego rodzaju usługi.

Jednocześnie z obrazu tego wyłania się istotna rola procesu konsultacyjnego ze zleceniodawcą takiej usługi – zwłaszcza, gdy realizowana jest ona w celu wypełnienia obowiązku okresowego zapewnienia o jakości usług (w tym przypadku dostarczenia danych wejściowych niezbędnych do ustalenia stawek referencyjnych stóp procentowych) na rzecz podmiotu trzeciego.

Nie bez znaczenia dla wykonania takiej usługi jest identyfikacja możliwych ograniczeń jakie wynikać mogą np. z przepisów prawa bankowego, możliwości określenia miernika i poziomu istotności w sytuacji, gdy atestacja dotyczy fragmentu procesu ustalania wskaźników referencyjnych rynków finansowych, lub gdy kryteria klasyfikacyjne raportowania finansowego są trudno aplikowalne do dziennego procesu kaskadowania danych.

## 2 WPROWADZENIE

### 2.1 Standardy usług atestacyjnych

Zgodnie z par 10 Międzynarodowych Ramowych Założeń Usług Atestacyjnych (ramowe założenia nie są standardem i nie ustanawiają wymogów wykonywania badań, przeglądów lub innych usług atestacyjnych, a zostały wydane w celu ułatwienia zrozumienia elementów i celów usługi atestacyjnej) przyjętych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów uchwałą nr 3430/52a/2019 z dnia 21 marca 2019 r. „usługa atestacyjna jest usługą, w której biegły rewident dąży do uzyskania wystarczających i odpowiednich dowodów, w celu wyrażenia wniosku zaprojektowanego tak, aby zwiększyć stopień zaufania zamierzonych użytkowników innych niż strona odpowiedzialna, do wyniku pomiaru lub oceny zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem kryteriów”.

Par 11 Ramowych Założeń Usług Atestacyjnych wyjaśnia, że „Wynikiem pomiaru lub oceny zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia jest informacja, która wynika z zastosowania kryteriów do zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia. Na przykład:

- sprawozdanie finansowe (wynik) jest rezultatem pomiaru sytuacji finansowej jednostki, wyniku finansowego i przepływów pieniężnych (zagadnienie będące przedmiotem zlecenia), względem ramowych założeń sprawozdawczości finansowej (kryteria),
- oświadczenie na temat skuteczności kontroli wewnętrznej (wynik) jest rezultatem oceny efektywności procesu kontroli wewnętrznej w jednostce (zagadnienie będące przedmiotem zlecenia), względem stosownych kryteriów,
- specyficzne dla jednostki miary wyników działalności (wynik) są rezultatem pomiaru różnych aspektów działalności (zagadnienie będące przedmiotem zlecenia), względem stosownych metodologii pomiaru (kryteria),
- sprawozdanie z emisji gazów cieplarnianych (wynik) jest rezultatem pomiaru emisji gazów cieplarnianych przez jednostkę (zagadnienie będące przedmiotem zlecenia), względem reguł ujmowania, pomiaru i prezentacji (kryteria),
- oświadczenie o zgodności (wynik) jest rezultatem oceny przestrzegania przez jednostkę (zagadnienie będące przedmiotem zlecenia) przykładowo, przepisów prawa i regulacji (kryteria).

Pojęcie „informacja na temat zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia” jest używane w znaczeniu wyniku pomiaru lub oceny zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem kryteriów. To na temat informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia biegły rewident gromadzi wystarczające i odpowiednie dowody stanowiące podstawę wniosku biegłego rewidenta.”

Ważnym jest rozróżnienie, że usługi atestacyjne mogą dawać racjonalną pewność (wyższy stopień zapewnienia) lub ograniczoną pewność (niższy stopień zapewnienia).

### **Racjonalna pewność (wyższy stopień pewności)**

W usłudze atestacyjnej dającej racjonalną pewność, biegły rewident obniża ryzyko zlecenia do akceptowalnie niskiego poziomu w okolicznościach danego zlecenia jako podstawa wniosku biegłego rewidenta. Wniosek biegłego rewidenta jest wyrażany w formie, która przekazuje opinię biegłego rewidenta o wyniku pomiaru lub ocenie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem kryteriów<sup>1</sup>.

### **Ograniczona pewność (niższy stopień pewności)**

W usłudze atestacyjnej dającej ograniczoną pewność, biegły rewident obniża ryzyko zlecenia do poziomu, który jest akceptowalny w okolicznościach danego zlecenia; ale to większe ryzyko niż dla usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność, uzasadnia wyrażenie wniosku w formie, która stwierdza czy na podstawie przeprowadzonych procedur i uzyskanych dowodów, cokolwiek zwróciło uwagę biegłego rewidenta, co pozwalałoby mu sądzić, że informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia jest istotnie zniekształcona. Rodzaj, rozłożenie w czasie i zakres procedur wykonanych w trakcie usługi atestacyjnej dającej ograniczoną pewność są ograniczone w porównaniu do tych niezbędnych do wykonania w trakcie usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność, ale są one zaplanowane tak, aby uzyskać poziom zapewnienia, który zgodnie z zawodowym osądem biegłego rewidenta, jest znaczący. Bycie znaczącym oznacza, że, poziom zapewnienia uzyskany przez biegłego rewidenta prawdopodobnie zwiększy zaufanie zamierzonych użytkowników do informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia do stopnia, który jest wyraźnie większy niż nieznaczący<sup>2</sup>

Zasady wykonywania usług atestacyjnych oraz usług pokrewnych przez biegłych rewidentów lub firmy audytorskie reguluje Ustawa. Zgodnie z Art. 2 p. 5 przez usługi atestacyjne należy rozumieć usługi mające na celu uwiarygodnienie w wysokim lub umiarkowanym stopniu zagadnień obejmujących w szczególności informacje finansowe i niefinansowe, systemy, procesy, a także aspekty zachowań lub postaw określonych podmiotów, w oparciu o dowody uzyskane w trakcie przeprowadzenia odpowiednich procedur, stanowiące podstawę wydawanej, zgodnie z przyjętymi kryteriami, oceny zagadnień będących przedmiotem tych usług, zamieszczonej w sprawozdaniu z wykonanej usługi. Z kolei zgodnie z art. 2 p. 7 Ustawy jeżeli usługi atestacyjne obejmujące badania, a także przeglądy sprawozdań finansowych i inne usługi atestacyjne określone przepisami prawa są zastrzeżone dla biegłego rewidenta to mówimy wtedy o czynnościach rewizji finansowej.

Czynności rewizji finansowej, świadczenie usług atestacyjnych innych niż czynności rewizji finansowej, niezastrzeżonych do wykonywania przez biegłych rewidentów oraz świadczenie usług pokrewnych zgodnie z krajowymi standardami wykonywania zawodu wykonują wyłącznie biegli rewidenty o czym stanowi art. 3 Ustawy.

Krajowym standardem wykonywania zawodu jest między innymi Krajowy Standard Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych

---

<sup>1</sup> Par 14 Międzynarodowych Ramowych Założeń Usług Atestacyjnych przyjętych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów uchwałą nr 3430/52a/2019 z dnia 21 marca 2019 r.

<sup>2</sup> Par 15 Międzynarodowych Ramowych Założeń Usług Atestacyjnych przyjętych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów uchwałą nr 3430/52a/2019 z dnia 21 marca 2019 r.

cyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”, przyjętego uchwałą nr 3436/52e/2019 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 8 kwietnia 2019 roku, z późniejszymi zmianami (dalej: „KSUA 3000 (Z)”).

Bardzo często usługi atestacyjne wykonywane są w oparciu o standard KSUA 3000 (Z) (np. badania planów przekształcenia, podziału, połączenia, usługi atestacyjne związane z OZE (np. dotyczące weryfikacji współczynnika zużycia energii elektrycznej) z uwagi na jego charakter, który jest bardzo pojemny i elastyczny w odniesieniu do zbioru usług możliwych do wykonania na jego podstawie. Do jego zdefiniowania standard używa tylko przesłanek negatywnych wyłączających takie usługi jak: badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych, usługi objęte standardami usług pokrewnych, sporządzanie deklaracji podatkowych, bez formułowania wniosku atestacyjnego oraz usługi konsultingowe (lub doradcze), takie jak doradztwo w zakresie zarządzania i podatków. Zgodnie z par. 1 KSUA 3000 (Z) standard ten dotyczy usług atestacyjnych innych niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych, do których zastosowanie mają, odpowiednio, Międzynarodowe Standardy Badania (MSB) i Międzynarodowe Standardy Usług Przeglądu (MSUP). Standard ten odnosi się do usług zaświadczających dających **zarówno racjonalną jak i ograniczoną pewność**.

Z Rozporządzenia BMR ani z krajowych przepisów prawa nie wynika aby usługa audytów zewnętrznych, o których mowa w ust. 4 lub 12 załącznika I lub ust. 18 załącznika II do rozporządzenia BMR (przeprowadzać należy audyty zewnętrzne których zadaniem jest dokonywanie przeglądów i przedstawianie sprawozdań dotyczących przestrzegania metody dotyczącej wskaźnika referencyjnego) była usługą zastrzeżoną dla biegłych rewidentów. Zatem taka usługa atestacyjna nie będzie stanowić czynności rewizji finansowe i tym samym stanowiłaby usługę zabronioną w rozumieniu art. 136 ust. 1 Ustawy, który odwołuje się do art. 5 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 537/2014 (Biegły rewident lub firma audytorska przeprowadzający ustawowe badania jednostki interesu publicznego ani żaden z członków sieci, do której należy biegły rewident lub firma audytorska, nie świadczą bezpośrednio ani pośrednio na rzecz badanej jednostki, jej jednostki dominującej ani jednostek przez nią kontrolowanych w ramach Unii Europejskiej żadnych zabronionych usług). Jednak ustawodawca w art. 136 ust. 2 p.10 Ustawy uznał, że nie stanowią usługi zabronionej audyty zewnętrzne, o których mowa w ust. 4 lub 12 załącznika I lub ust. 18 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1, z późn. zm.).

Zatem usługa atestacyjna realizowana w oparciu o KSUA 3000 (Z)” dla audytów zewnętrznych, o których mowa w ust. 4 lub 12 załącznika I lub ust. 18 załącznika II do rozporządzenia BMR może być wykonywana przez firmy audytorskie lub biegłych rewidentów przeprowadzających jednocześnie ustawowe badania jednostek interesu publicznego (w tym Banków).

Usługi atestacyjne wskaźników referencyjnych stóp procentowych realizowane były w oparciu o regulacje „KSUA 3000 (Z)”. Usługi zostały zrealizowane z racjonalnym poziomem zapewnienia czyli wyższą pewnością w zakresie m.in. prawidłowości przekazywanych danych przez Uczestników Fixingu.



## 2.2 Usługa atestacji wskaźników referencyjnych stóp procentowych w kontekście standardu KSUA 3000(Z).

GPW Benchmark, jako Administrator stawek referencyjnych stóp procentowych, zobowiązany był do ustanowienia mechanizmów kontroli podmiotów dostarczających dane.<sup>1</sup> Istotnym elementem mechanizmu kontroli jest zewnętrzny audyt danych wejściowych dostarczanych przez banki (Uczestników Fixingu). Jako standard dla tej usługi Administrator wskazał KSUA 3000(Z). Administrator mógł jednocześnie, na mocy rozporządzenia BMR poprzez Kodeks Postępowania określić dodatkowe warunki wykonania zlecenia.<sup>2</sup>

Zgodnie z ust. 12 załącznika I rozporządzenia BMR „Zewnętrzny audyt danych wejściowych przekazanych przez podmioty przekazujące dane na potrzeby wskaźnika referencyjnego stóp procentowych, przestrzegania kodeksu postępowania oraz przepisów niniejszego rozporządzenia przeprowadza się po raz pierwszy po upływie sześciu miesięcy od wprowadzenia kodeksu postępowania, a następnie co dwa lata.” Audyty zewnętrzne zostały uregulowane w 2 kodeksach postępowania w ten sposób, że zostaną one wykonane w oparciu o KSUA 3000 (Z). W ramach usługi atestacyjnej należy zweryfikować m.in: prawidłowość procedur ustanowionych przez bank, prawidłowość testów kontroli, zgodność danych transakcyjnych przekazanych do Administratora, realizację procesów przekazywania kwotowań modelowych, poprzez weryfikację ich zgodności w zakresie dotyczącym wykorzystanych danych transakcyjnych zgodnie z klasyfikacją wynikającą z procedury przekazywania danych.

Standard KSUA 3000 (Z) definiuje strony zlecenia usługi atestacyjnej w tym: strona zlecająca, zamierzeni użytkownicy oraz strona odpowiedzialna za zagadnienie będące przedmiotem zlecenia. W wielu przypadkach usług atestacyjnych strona odpowiedzialna jest jednocześnie stroną zamawiającą. Tak może być w przypadku, gdy dane pomiarowe na życzenie ich wytwórcy poddane będą zewnętrznej usłudze atestacyjnej.

W sytuacji opisanej w niniejszym sprawozdaniu we wszystkich przypadkach stroną odpowiedzialną i stroną zlecającą były banki (Uczestnicy Fixingu). To one zobowiązane były do określenia w warunkach zamówienia zakresu usługi atestacyjnej, dokonywały wyboru podmiotu wykonującego tę usługę oraz były zamierzonym użytkownikiem usługi. Drugim zamierzonym użytkownikiem usługi był Administrator stawek referencyjnych czyli GPW Benchmark.

Jak widać, w tym konkretnym przypadku wykonania usługi atestacyjnej, Administratorowi danych, chociaż był jedynie zamierzonym użytkownikiem w świetle KSUA 3000 (Z), przysługiwało wiele wynikających z rozporządzenia BMR prerogatyw właściwych stronie zlecającej, acz tylko w formie pośredniej.

---

<sup>1</sup> Więcej informacji o aspektach nadzoru i kontroli nad Wskaźnikami Referencyjnymi stóp procentowych znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego sprawozdania.

<sup>2</sup> Np. wynikające z par. 23.3 „... Administrator w terminie 7 dni od otrzymania tego zawiadomienia może dookreślić warunki zlecenia w przedmiocie przeprowadzenia Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych, które mogą mieć znaczący wpływ na to zlecenie, w szczególności poprzez opisanie charakterystyki zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia, wskazanie kryteriów pomiaru lub oceny, określenie konkretnej potrzeby informacyjnej dla zamierzonych użytkowników, wskazanie scenariuszy analitycznych dot. Danych Wejściowych, z uwzględnieniem minimalnego zakresu, celu i sposobu ich przeprowadzenia oraz minimalnej zawartości raportu będącego wynikiem Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych.”

Bezpośrednio warunki zlecenia mogła określić tylko strona zlecająca, gdyż w świetle KSUA 3000 (Z) par. 27 „Biegły rewident uzgadnia warunki zlecenia ze stroną zlecającą. Uzgodnione warunki zlecenia są określane z wystarczającą szczegółowością w umowie lub innej stosownej formie pisemnego porozumienia, pisemnym potwierdzeniu, lub w przepisach prawa lub regulacji”.

## 2.3 Zakres i cel kontroli tematycznych usług atestacyjnych wskaźników referencyjnych stóp procentowych.

Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane w związku z kontrolami tematycznymi Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego przeprowadzonymi wśród wybranych firm audytorskich wykonujących usługi atestacyjne wskaźników referencyjnych stóp procentowych. Kontrole tematyczne zostały przeprowadzone w związku z realizacją celu A „Zapewnienie najwyższej jakości i rzetelności badań sprawozdań finansowych oraz usług atestacyjnych innych niż badanie ustawowe i usług pokrewnych” w realizacji działania 1.a) „planowanie kontroli na podstawie informacji uzyskanych w ramach współpracy z KNF i GPW S.A.” wskazanego w [planie działania PANA na rok 2024](#).

Kontrole zostały przeprowadzone na mocy art. 123 ust. 1 Ustawy. Sprawozdanie powstało w oparciu o art. 123 ust. 6 Ustawy a jego publikacja jest realizacją obowiązku PANA wynikającego z art. 123 ust. 7 Ustawy.

Zakres przedmiotowy kontroli tematycznych obejmował:

- 1) ocenę dostosowania systemu wewnętrznej kontroli jakości w kontrolowanej firmie audytorskiej do świadczenia usług atestacyjnych dotyczących audytu zewnętrznego, o których mowa w ust. 4 lub 12 załącznika I lub ust. 18 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywę 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016, str. 1, z późn. zm.12) (dalej: usługi atestacji indeksów);
- 2) ocenę zgodności wybranych do kontroli dokumentacji wykonanych usług atestacji indeksów z obowiązującymi przepisami prawa, krajowymi standardami wykonywania zawodu i krajowymi standardami kontroli jakości oraz wymogami w zakresie etyki i niezależności;
- 3) ocenę zgodności z przepisami prawa wynagrodzenia za usługi atestacji indeksów, naliczone i wypłacone biegłemu rewidentowi, członkom zespołu wykonującego zlecenie oraz kontrolowanej firmie audytorskiej lub innemu podmiotowi, z którego usług w trakcie badania korzystał biegły rewident lub kontrolowana firma audytorska, na podstawie analizy wybranych akt zlecenia, polityk i procedur wewnętrznej kontroli jakości kontrolowanej firmy audytorskiej w tym zakresie.

Główne cele kontroli tematycznych, „Badanie wykonania usług atestacyjnych wskaźników referencyjnych stóp procentowych”, to uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy usługa atestacyjna została przeprowadzona zgodnie ze standardem KSUA 3000 (Z), metodyką firmy audytorskiej oraz zgodnie z wymogami szczegółowymi, zdefiniowanymi przez GPW Benchmark,
- Czy firma audytorska przeprowadzająca usługę atestacyjną posiadała metodykę wykonania takiej usługi, spełniającą wymogi KSUA 3000 (Z),
- Czy zakres przeprowadzonej usługi objął wszelkie wymagania prawno-regulacyjne i wymogi określone przez Administratora,
- Czy zastosowana przez firmę audytorską liczebność próby była zgodna z wytycznymi GPW Benchmark i czy była konfrontowana z wewnętrznymi metodykami firmy audytorskiej,
- Czy zespół realizujący usługę atestacyjną miał odpowiednie kwalifikacje, skład oraz czy został zapewniony przez firmę audytorską odpowiedni czas na realizację usługi,
- W jaki sposób firma audytorska oceniła istotność i ryzyka dla tej usługi,
- Czy zawartość raportu z wykonania usługi była zgodna ze standardem KSUA 3000 (Z), z czego wynikała znaczna różnica w zawartości raportów końcowych,
- Czy zdefiniowany przez GPW Benchmark wzorzec raportu końcowego nie powinien być bardziej precyzyjny i rozbudowany aby zapewnić porównywalność raportów z wykonania usługi.

Opracowanie powstało w oparciu o informacje uzyskane od firm audytorskich w ramach kontroli tematycznych przeprowadzonych przez PANA w okresie od 25 marca do 8 maja 2024 r. w tym szczególnie pochodzących:

- ze spotkań z firmami audytorskimi i zespołami realizującymi usługę,
- z analizy wybranych jako próba dokumentacji z przeprowadzenia przez firmy audytorskie usług atestacji indeksów,
- z publikacji KNF i rekomendacji GPW Benchmark, w tym z Podsumowania Cyklicznego Przeglądu Metody Stawek Referencyjnych WIBID® i WIBOR® za okres od 1 grudnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r.

Zasadniczą część niniejszego opracowania stanowi rozdział „USTALENIA KONTROLI TEMATYCZNYCH”, w którym zaprezentowano ustalenia kontrolerów odnośnie do zakresu wykonanych przez FA usług oraz ich zgodności z wymogami Kodeksów Postępowania uczestników Fixingu oraz przepisami KSUA 3000 (Z). Układ tego rozdziału koresponduje z treścią najistotniejszych z punktu widzenia oceny wykonanej usługi obowiązujących zapisów, przywołując każdorazowo ich treść oraz spostrzeżenia kontrolujących odnośnie do jej realizacji.

W rozdziale „KWESTIE WYMAGAJĄCE ZWRÓCENIA UWAGI W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ USŁUG” omówiono szerzej spostrzeżenia kontrolujących związane z pojawiającą się problematyką klasyfikacji FIN-REP oraz zakresu poszczególnych raportów. Zwłaszcza pierwsze z zagadnień wymagało głębszego omówienia z powodu dużej ilości błędów związanych z klasyfikacją podmiotów.

W opracowaniu przedstawione zostały trzy rekomendacje, które mogłyby być pomocne w przyszłości przy planowaniu i przeprowadzaniu usługi atestacji danych wejściowych wskaźników referencyjnych.

Całości towarzyszy załącznik o charakterze technicznym: „WSKAŹNIKI REFERENCYJNE STÓP PROCENTOWYCH – ASPEKTY NADZORU I KONTROLI”.

## 3 USTALENIA KONTROLI TEMATYCZNYCH

### 3.1 ZAKRES WYKONANYCH USŁUG

#### 3.1.1 Wymagania ogólne

Rozporządzenie BMR wprowadziło konieczność opracowania przez administratora danych Kodeksu Postępowania w odniesieniu do każdego wskaźnika referencyjnego. Rolą Kodeksu jest określenie zakresu odpowiedzialności podmiotów przekazujących dane w odniesieniu do przekazywania danych wejściowych. Na administratora nałożono obowiązek upewnienia się na bieżąco, że podmioty przekazujące dane stosują się do zasad Kodeksu Postępowania, przy czym czyni to nie rzadziej niż raz w roku oraz przy okazji wprowadzania zmian do tego Kodeksu.

W Polsce rola administratora wskaźników referencyjnych przypadła spółce GPW Benchmark S.A., która jest administratorem wskaźników referencyjnych działającym na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w oparciu o art. 34 Rozporządzenia BMR. GPW Benchmark opracowała w odniesieniu do wskaźników referencyjnych stóp procentowych dwa kodeksy postępowania<sup>1</sup>, w których m.in. uregulowano kwestie dotyczące Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych:

- Paragrafie 23 Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®;
- Paragrafie 24 Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych.

Par 23.2 Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® określa, że celem Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych jest uzyskanie racjonalnej pewności odnośnie zapewnienia:

- 23.2.1 zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych,
- 23.2.2 skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności w zakresie procesów dotyczących zasad monitoringu i cyklicznych kontroli wewnętrznych,
- 23.2.3 zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 23.2.4 zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi,
- 23.2.5 zgodności procesów realizowanych przez Uczestnika Fixingu z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu.

Jednocześnie zgodnie z par. 23.3 „Uczestnik Fixingu najpóźniej przed zawarciem zlecenia zobowiązany jest do zawiadomienia Administratora o zamiarze jego zawarcia. Administrator w terminie 7 dni od otrzymania tego zawiadomienia może dookreślić warunki zlecenia w przedmiocie przeprowadzenia Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych, które mogą mieć znaczący wpływ na to zlecenie, w szczególności poprzez opisanie charakterystyki zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia, wskazanie kryteriów pomiaru lub oceny, określenie konkretnej potrzeby informacyjnej dla zamierzonych użytkowników,

---

<sup>1</sup> Więcej informacji o Kodeksach Postępowania znajduje się w rozdziale 6.5 niniejszego sprawozdania.

wskazanie scenariuszy analitycznych dot. Danych Wejściowych, z uwzględnieniem minimalnego zakresu, celu i sposobu ich przeprowadzenia oraz minimalnej zawartości raportu będącego wynikiem Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych.”

Par. 24.2 Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych określa, że celem Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych jest uzyskanie racjonalnej pewności odnośnie zapewnienia:

- 24.2.1. zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności z Procedurą Przekazywania Danych,
- 24.2.2. skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 24.2.3. zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 24.2.4. zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi,
- 24.2.5. zgodności procesów realizowanych przez Podmiot Przekazujący Dane z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane.

Ponadto zgodnie z par. 24.3 Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych „Podmiot Przekazujący Dane najpóźniej przed zawarciem zlecenia zobowiązany jest do zawiadomienia Administratora o zamiarze jego zawarcia. Administrator w terminie 7 dni od otrzymania tego zawiadomienia może dookreślić warunki zlecenia w przedmiocie przeprowadzenia Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych, które mogą mieć znaczący wpływ na to zlecenie, w szczególności poprzez opisanie charakterystyki zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia, wskazanie kryteriów pomiaru lub oceny, określenie konkretnej potrzeby informacyjnej dla zamierzonych użytkowników, wskazanie scenariuszy analitycznych dot. Danych Wejściowych, z uwzględnieniem minimalnego zakresu, celu i sposobu ich przeprowadzenia oraz minimalnej zawartości raportu będącego wynikiem Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych.”

GPW Benchmark S.A. przekazał Uczestnikom Fixingu/Podmiotom Przekazującym Dane następującą informację dotyczącą sposobu organizacji i przeprowadzenia zewnętrznych audytów danych wejściowych:

„Poniższe informacje korespondują ze zmianami w Kodeksie Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych [„Kodeks WIRON®”], które zostały zaproponowane i przekazane Państwu, oraz odnoszą się do analogicznych zmian jakie będą miały miejsce w Kodeksie Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® [„Kodeks WIBID® i WIBOR®”], jaki zostanie w trybie zmian do Państwa wysłany.

1. Podmiot przekazujący dane na potrzeby wskaźników referencyjnych stóp procentowych, zobowiązany jest do przeprowadzenia dwóch osobnych zewnętrznych audytów, tj. i) zewnętrznego audytu danych wejściowych, przeprowadzanego na podstawie Kodeksu WIBID® i WIBOR oraz ii) zewnętrznego audytu danych wejściowych, przeprowadzanego na podstawie Kodeksu WIRON®, dalej łącznie zwanymi „Audydami” lub pojedynczo „Audytem” ([Banku NN]<sup>1</sup> Spółka Akcyjna nie dotyczy drugi z wymienionych audytów).

---

<sup>1</sup> Zanonimizowano na potrzeby niniejszego sprawozdania.

2. Przeprowadzenie dwóch Audytów oznacza, przeprowadzanie dwóch kompletnych, osobnych procesów audytowych, z uwzględnieniem w szczególności specyfiki danych wejściowych dla każdego z opracowywanych wskaźników referencyjnych stóp procentowych, zakończonych sporządzeniem dwóch oddzielnych raportów.

3. Najbliższe okresy za które przeprowadza się Audyty są następujące:

i) dla Kodeksu WIBID® i WIBOR®:

a) od 17 czerwca 2021 (włącznie z tym dniem) do 16 czerwca 2023 (włącznie z tym dniem),

b) od 17 czerwca 2023 (włącznie z tym dniem) do 16 czerwca 2025 (włącznie z tym dniem),

c) itd.

ii) dla Kodeksu WIRON®:

a) od 13 lutego 2023 (włącznie z tym dniem) do 12 sierpnia 2023 (włącznie z tym dniem),

b) od 13 sierpnia 2023 (włącznie z tym dniem) do 12 sierpnia 2025 (włącznie z tym dniem),

c) od 13 sierpnia 2025 (włącznie z tym dniem) do 12 sierpnia 2027 (włącznie z tym dniem),

d) itd.

4. Dostarczenie Administratorowi raportów z obu Audytów powinno nastąpić niezwłocznie po ich otrzymaniu przez Bank, **nie później niż w terminie do 3 miesięcy po upływie okresów o których mowa w pkt 3.**

5. Rekomenduje się przeprowadzanie Audytów w oparciu o Krajowy Standard Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”.

6. Podmiot przekazujący dane, przed zawarciem umowy zlecenia na przeprowadzenie Audytów zobowiązany jest do zawiadomienia Administratora o zamiarze jego zawarcia. Administrator w terminie do 7 dni od otrzymania tego zawiadomienia dookreśla warunki zlecenia audytowego w przedmiocie przeprowadzenia danego Audytu, które mogą mieć znaczący wpływ na to zlecenie, w szczególności poprzez opisanie charakterystyki zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia, wskazanie kryteriów pomiaru lub oceny, wskazanie scenariuszy analitycznych dot. danych wejściowych, z uwzględnieniem minimalnego zakresu, celu i sposobu ich przeprowadzenia oraz minimalnej zawartości raportu będącego wynikiem danego Audytu. Podmiot przekazujący dane powinien zawrzeć umowę zlecenia na przeprowadzenie Audytów po uzyskaniu opinii Komitetu Audytu, również na podstawie niniejszych informacji przekazanych przez Administratora.

7. Podmiot przekazujący dane zapewnia podpisanie umowy zlecenia na przeprowadzenie danego Audytu (lub obu Audytów) z audytorem zewnętrznym, nie później niż w dniu rozpoczęcia faktycznych prac związanych z realizacją przedmiotowych Audytów, co może nastąpić po upływie okresów, o których mowa w punkcie 3 powyżej. Podmiot przekazujący dane powinien zapewnić aby proces wyboru audytora rozpoczął się przed upływem okresów audytowych, o których mowa w punkcie 3 powyżej.

8. Dopuszcza się aby przeprowadzenie obu Audytów zostało objęte jednym konkursem lub zapytaniem ofertowym organizowanym przez podmiot przekazujący dane oraz aby zostały objęte jednym zleceniem na przeprowadzenie Audytów, z uwzględnieniem niezbędnych elementów określonych we właściwym Kodeksie Postępowania.

9. W przypadku wejścia w życie, planowanych zmian do ustawy prawo bankowe oraz do ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”), dotyczących kwalifikacji Audytów jako usługi atestacyjnej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o biegłych

rewidentach, przed faktycznym rozpoczęciem przez wybranego audytora zewnętrznego czynności związanych z realizacją danego Audytu, podmiot przekazujący dane zobowiązany jest do zawarcia stosownego aneksu lub porozumienia z audytorem zewnętrznym, aby zapewnić i potwierdzić, że dany Audyt będzie przeprowadzony jako usługa atestacyjna na podstawie Krajowego Standardu Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”.

10. W związku z koniecznością zawarcia aneksu lub porozumienia z audytorem zewnętrznym, o którym mowa w punkcie 9 powyżej, podmiot przekazujący dane zwraca się z wnioskiem do Administratora o wyznaczenie nowego terminu dostarczenia raportów z przeprowadzanych Audytów.

11. W przypadku wejścia w życie, planowanych zmian o których mowa w pkt 9 powyżej, po faktycznym rozpoczęciu przez audytora zewnętrznego czynności związanych z realizacją danego Audytu, podmiot przekazujący dane przeprowadza dany Audyt w jak największym stopniu wykorzystując Krajowy Standard Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”.

12. W przypadku kiedy podmiot przekazujący dane, nie będzie mógł dostarczyć raportu w terminie o którym mowa w pkt 4, zwraca się z uzasadnionym wnioskiem do Administratora o wyrażenie zgodny na wyznaczenie nowego terminu dostarczenia raportów z przeprowadzanych Audytów.”

### 3.1.2 Szczegółowy zakres usług dotyczący wskaźników WIBID®/WIBOR®

Usługa zewnętrznego audytu danych wejściowych w ramach uczestnictwa banków w Fixingu WIBID® i WIBOR zgodnie z Krajowym Standardem Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (Zmienionego) Usługi Atestacyjne Inne niż Badania lub Przeglądy Historycznych Informacji Finansowych („KSUA 3000 (Z)”) oraz z pkt 23.1 - 23.2 Kodeksu WIBID® i WIBOR® oraz punktem 12 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia BMR za okres od 17 czerwca 2021 roku do 16 czerwca 2023 roku obejmowała weryfikację:

- zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych,
- skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności w zakresie procesów dotyczących zasad monitoringu i cyklicznych kontroli wewnętrznych,
- zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi,
- zgodności procesów realizowanych przez Uczestnika Fixingu z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Uczestnika Fixingu.

Dodatkowo zgodnie z pismem GPW Benchmark S.A. z dnia 25 maja 2023 roku skierowanym do Uczestników Fixingu stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® Administrator dookreślił warunki zlecenia i wskazał na konieczność uwzględnienia w raporcie z wykonanej usługi atestacyjnej informacji dotyczących:

- a) zgodności zakresu Danych Transakcyjnych przekazanych do Administratora z Procedurą Przekazywania Danych, poprzez weryfikację procesów zapewniających właściwą klasyfikację podmiotów, z którym zawarto transakcje przekazane do Administratora, w odniesieniu do zasad określonych w tej procedurze,
- b) realizacji procesów przekazywania Kwotowań Modelowych, poprzez weryfikację ich zgodności w zakresie dotyczącym wykorzystanych Danych Transakcyjnych zgodnie z klasyfikacją wynikającą z Procedury Przekazywania Danych. Metodę badawczą i próbkę określa audytor zewnętrzny. Celem jest zapewnienie adekwatnego wykorzystania Danych Transakcyjnych zgodnie z Metodą Kaskady Danych,
- c) realizacji procesów dotyczących przeglądu o którym mowa w 3.10 Rekomendacji Administratora w zakresie Kwotowań Wiążących, stanowiącej załącznik nr 10 Kodeksu Postępowania, w tym gdzie zasadne, walidacji zastosowanego modelu lub algorytmu, o ile taki ma zastosowanie.

Ponadto pismem GPW Benchmark S.A. z dnia 6 lipca 2023 roku skierowanym do Uczestników Fixingu stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR Administrator zaprezentował swoje stanowisko dotyczące zakresu Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych w zakresie aplikacji System Kwotowań Modelowych, w tym wskazanie obszarów, których audyt nie obejmuje:

„1. Zgodnie z Kodeksem Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® („Kodeks”), a zwłaszcza Załącznikiem nr 8 do Kodeksu, tj. Specyfikacją Kwotowań Modelowych („SKM”), Uczestnik Fixingu wdraża narzędzie informatyczne – System Kwotowań Modelowych („Aplikacja SKM”), przeznaczony do kalkulacji Kwotowań Modelowych w każdym Dniu Fixingu, dla każdego Terminu Fixingowego, oraz przesyłania ich do API Interfejsu do obsługi Kwotowań Modelowych Systemu Fixingowego WIBIX. Zgodnie z wymaganiami Kwotowania Modelowe przesyłane są do Administratora z poziomu Interfejsu do obsługi Kwotowań Modelowych Systemu Fixingowego WIBIX.

2. Administrator zwraca uwagę, że wszyscy Uczestnicy Fixingu wybrali opcję automatyzacji procesu opracowywania Kwotowań Modelowych i ich przekazywania do Systemu Fixingowego WIBIX, którą to opcję przewiduje Kodeks. Ta decyzja implikuje konieczność zaimplementowania po stronie Uczestników Fixingu odpowiednich procesów oraz wdrożenia narzędzia informatycznego, które będzie realizowało zadania o których mowa w zdaniu poprzednim, w sposób w pełni zautomatyzowany, w ramach którego osoby fizyczne nie są w stanie zmodyfikować przekazywanych do Administratora Danych Transakcyjnych lub wyników kalkulacji w postaci Kwotowań Modelowych (dalej łącznie jako „Proces Zautomatyzowany Przekazywania DW”).

3. Administrator wskazuje, że Aplikacja SKM, została wdrożona u tych Uczestników Fixingu, którzy zawarli z Administratorem stosowną umowę przejęcia kontroli nad opracowywaniem Stawek WIBID® i WIBOR („Umowa”). W przypadku tych Uczestników Fixingu, którzy nie zawierali z Administratorem tej Umowy, wdrożenie odpowiedniego narzędzia informatycznego spełniającego wymagania przewidziane w Kodeksie, a zwłaszcza wymagania przewidziane w SKM, odbyło się we własnym zakresie („Aplikacja II”). Postanowienia niniejszego stanowiska mają analogiczne zastosowanie do Aplikacji II.

4. Aplikacja SKM składa się z: (i) bazy danych oraz (ii) kalkulatora kwotowań. Kalkulator kwotowań przeznaczony jest do kalkulacji Kwotowań Modelowych, zarówno bieżących, jak i historycznych, na podstawie Danych Transakcyjnych zawartych w bazie danych („Kalkulator Kwotowań”). Baza danych przeznaczona jest do przechowywania bieżących i historycznych Danych Transakcyjnych oraz bieżących i historycznych wartości Kwotowań Modelowych wyliczonych przez Kalkulator Kwotowań i przesłanych do API Interfejsu do obsługi Kwotowań Modelowych Systemu Fixingowego WIBIX („Baza Danych”). Analogiczne rozwiązania technologiczne mają zastosowanie do Aplikacji II.

5. Punkt 16 i 17 SKM określają:



- a) Wymagania techniczne co do implementacji Aplikacji SKM i środowiska informatycznego, w którym Aplikacja SKM będzie wdrożona i funkcjonowała,
- b) Funkcjonalności Aplikacji SKM,
- c) Procedury, których wdrożenie jest konieczne dla zapewnienia poprawności działania Aplikacji SKM,
- d) Procedury, których wdrożenie zapewni będzie ciągłe monitorowanie prawidłowego funkcjonowania Aplikacji SKM oraz kontrolę Aplikacji SKM po każdej aktualizacji lub zmianie jej oprogramowania,
- e) Zakres minimalnych kwalifikacji Dostawców Kwotowań Modelowych,
- f) Sporządzanie odpowiednich raportów technologicznych i prawno-regulacyjnych, popartych odpowiednimi testami przeprowadzanymi przez Uczestników Fixingu, w przypadkach określonych w Specyfikacji SKM lub w przypadkach ustalonych z Administratorem w trakcie realizacji przez Administratora procesów kontrolno-analitycznych nad procesem przekazywania Danych Wejściowych przez Uczestników Fixingu do Administratora.

6. W ocenie Administratora Zewnętrzny Audyt Danych Wejściowych („ZADW”) nie obejmuje obszarów o których mowa w pkt 5 lit. a) i b) powyżej.

7. W szczególności ZADW nie powinien obejmować badania Kalkulatora Kwotowań, którego algorytmy odzwierciedlają działanie Metody Kaskady Danych, w tym procesy, procedury i parametry szczegółowo opisane w Specyfikacji SKM. Działający w ramach Aplikacji SKM Kalkulator Kwotowań składa się z parametryzowanych modułów i umożliwia przeprowadzanie kalkulacji różnych rodzajów danych wejściowych. Kalkulator Kwotowań został opracowany przez zewnętrznego dostawcę na zlecenie Administratora, na podstawie specyfikacji, w tym specyfikacji matematycznej, stworzonej przez Administratora na podstawie SKM. Kalkulator Kwotowań został przetestowany i sprawdzony przez Administratora podczas jego odbioru. Następnie na podstawie Umowy został wdrożony u Uczestników Fixingu jako część Aplikacji SKM. Wobec powyższego działanie Kalkulatora Kwotowań Administrator uznaje za zweryfikowane.

8. Dodatkowo Administrator wyjaśnia, że w przypadku licencji udzielonej przez Administratora, zawarta Umowa zapewnia, że wdrożona Aplikacja SKM, a przede wszystkim Kalkulator Kwotowań, spełnia wymogi zgodności z algorytmem przedstawionym w SKM, co również uzasadnia brak konieczności objęcia Kalkulatora Kwotowań ZADW.

9. W ocenie Administratora Zewnętrzny Audyt Danych Wejściowych obejmuje obszary o których mowa w pkt 5 lit. c), d), e) i f).

10. Administrator wskazuje, że jednym z oczekiwanych rezultatów realizujących cel ZEDW w postaci zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, powinno być sprawdzenie czy Proces Zautomatyzowanego Przekazywania DW, spełnia warunki automatyzacji i integralności wymagane przez Administratora na podstawie Kodeksu i SKM.

W tym zakresie, Administrator zwraca uwagę zwłaszcza na pkt 17 SKM i obowiązek Uczestników Fixingu przeprowadzania odpowiednich testów użycia oraz testów bazy danych, potwierdzających prawidłowość implementacji i działania Aplikacji SKM. Z kolei w trakcie funkcjonowania Aplikacji SKM Uczestnicy Fixingu zobowiązani są do przeprowadzenia cyklicznych eksploatacyjnych testów bazy danych oraz testów Kalkulatora Kwotowań, w określonych okolicznościach.

W ocenie Administratora, przedmiotem badania w ramach ZADW, powinno być zbadanie przebiegu i rezultatów powyższych testów, przeprowadzonych przez Uczestników Fixingu.”

### 3.1.3 Szczegółowy zakres usług dotyczący wskaźnika WIRON®

Usługa zewnętrznego audytu danych wejściowych w ramach uczestniczenia banków w przekazywaniu danych na potrzeby rodziny transakcyjnych wskaźników referencyjnych zgodnie z KSUA 3000 (Z) oraz z punktu 24.1 oraz punktu 24.2 Kodeksu WIRON® oraz punktem 12 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia BMR za okres od 13 lutego 2023 do 12 sierpnia 2023 obejmowała weryfikację:

- zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności z Procedurą Przekazywania Danych,
- skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi,
- zgodności procesów realizowanych przez Podmiot Przekazujący Dane z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane.

Dodatkowo w ramach skierowanych przez Administratora do Podmiotów Przekazujących Dane pism dookreślających warunki przeprowadzenia Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych wskazał na konieczność uwzględnienia w raporcie z wykonanej usługi atestacyjnej następujących informacji (scenariusze audytowe):

„1. Mając na uwadze zasadę określoną w pkt 10.4 Kodeksu Postępowania przeprowadza się losowe sprawdzenie 25 dni roboczych w celu potwierdzenia, że nie istnieją przesłanki, że nie doszło do podziału jednej transakcji wysoko wolumenowej na mniejsze transakcje o nominale niższym. Weryfikacji podlegają transakcje z segmentu 3.1.5, 3.1.10 i 3.1.14. Metodologie określa audytor. Wybór dni jest losowy dla każdej grupy PPD, jednakże każdy wybrany losowo dzień dla wskazanego zbioru PPD nie może być pusty. Za transakcje wysoko wolumenową określa się transakcję posiadającą wolumen na poziomie powyżej progu maximum wolumenowego, który dla roku 2023 wynosi 2,35 mld PLN. Intencją jest weryfikacja, czy nie dochodzi do podziału takiej transakcji na mniejsze, celem ich wprowadzenia do zasobu transakcyjnego będącego podstawą wyznaczania indeksu WIRON® bez zastosowania górnego progu wolumenowego, które polega na nadpisaniu nim wartości wolumenu tej transakcji, tak aby nie dopuścić do nadmiarowej reprezentacji wysoko wolumenowych transakcji w metodzie indeksu.

2. Mając na względzie obowiązek przekazywania danych z poziomu 3.1.1 dokonana zostanie weryfikacja zgodności bazy transakcyjnej co do atrybutów transakcji, w tym poziomu stopy procentowej transakcji, daty zawarcia transakcji, strony transakcji (LOAN/DEPO), wolumenu transakcji z transakcjami przekazywanymi przez podmiot w zakresie PPD 3.1.3 z uwzględnieniem specyfiki tego zbioru w odniesieniu do cut-off-time (do 16:30). Celem jest zapewnienie, że nie dochodzi do osobnych, nietożsamyh kwalifikacji transakcji, które podlegają osobnemu raportowaniu, a dotyczą tożsamej bazy transakcji. Administrator wskazuje, że baza 3.1.3 przekazywana do Administratora może posłużyć jako element autoweryfikacji grupy PPD 3.1.1. Przeprowadza się losowe sprawdzenie 25 dni roboczych z niezerową liczbą transakcji.

3. Mając na względzie klasyfikację podmiotów niefinansowych, z którymi podmiot przekazujący dane dokonuje transakcji depozytu niezabezpieczonego, weryfikuje się na podstawie wybranych losowo 25 dni roboczych, w których dokonywano transakcji klasyfikowanych do PPD 3.1.14, które spełniają warunek zatrudnienia przewidziany dla dużych przedsiębiorstw, ale wykazywane są w innych punktach in-

strukcji FINREP np. w pkt III dotyczącym sektora instytucji rządowych i samorządowych. Celem jest weryfikacja, czy podmioty rządowe i samorządowe są wykluczane z grupy 3.1.14 w procesie przekazywania danych zgodnie z obowiązującym procesem klasyfikacji podmiotów wynikających z instrukcji FINREP.”

### 3.1.4 Dodatkowe stanowisko Administratora

W dniu 13 listopada 2023 roku, tj. po wydaniu 8 z 10 raportów z audytu WIBOR® oraz 2 z 9 raportów WIRON®, GPW Benchmark S.A. przekazał Uczestnikom Fixingu/Podmiotom Przekazującym Dane stanowisko w sprawie raportów z Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych, w którym odniósł się do zawartości raportów z audytu, danych objętych korektą<sup>1</sup>, tj. danych, które zostały skorygowane przez banki w wyniku zidentyfikowanych w procesie usługi atestacyjnej błędów oraz terminu dostarczenia raportu z audytu WIRON®:

„ I. Zawartość raportów z Zewnętrznych Audytów Danych Wejściowych (dalej „ZADW”)

Aby Administrator mógł uznać, że przeprowadzony ZADW zrealizował cele, które Administrator wyznaczył przed nim w pkt 23.2 Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR (dalej „Kodeks”) oraz analogicznie pkt. 24.2 Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych (dalej „Kodeks Postępowania”) a także które są przewidziane przez BMR, to raport z ZADW powinien:

- 1) zawierać opis zastosowanych procedur audytowych do wszystkich Danych pochodzących z okresu będącego przedmiotem ZADW, w tym także Danych które zostały skorygowane przez Bank w wyniku zidentyfikowanych błędów, bez względu na to czy korekta tych Danych została przeprowadzona po dacie okresu audytowego czy przed tą datą;
- 2) odnieść się do wszystkich zdarzeń mających wpływ na obowiązkowy zakres audytu określony w kodeksach postępowania, które wystąpiły przed zakończeniem badania audytowego;
- 3) jasno sformułowane wnioski audytowe dotyczące racjonalnej pewności w zakresie zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w danym Kodeksie, w tym w szczególności z Procedurą Przekazywania Danych, które nie będą zawierały zastrzeżeń, uniemożliwiających Administratorowi ustalenie faktycznej racjonalnej pewności co do zgodności tych Danych z tymi wymogami, a w przypadku stwierdzenia braku zgodności, jasne rekomendacje audytora, odnoszące się do procesów naprawczych, które podmiot przekazujący dane (dalej „Podmiot”) jest zobowiązany wprowadzić celem osiągnięcia zgodności.

W przypadku niezrealizowania celów, o których mowa powyżej, Administrator uzna raport z ZADW za niekompletny i zwróci się do podmiotu przekazującego dane o wyjaśnienia i uzupełnienie luk.

Administrator wskazuje, że jednym z kluczowych elementów, które zadecydowały o przeprowadzeniu ZADW w formie usługi atestacyjnej, w oparciu o Krajowy Standard Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z), jest odpowiedni stopień zaufania jaki ta usługa atestacyjna oraz raport będący jej wynikiem powinien wytworzyć u ich końcowych użytkowników, w tym Administratora. W tym kontekście Administrator zwraca uwagę, że zastrzeżenia formułowane przez audytorów zewnętrznych co do racjonalnej pewności w zakresie Danych Wejściowych, nie pozwalają Administratorowi na osiągnięcie

---

<sup>1</sup> Korekta danych jest objęta procedurą Kodeksu Postępowania i uruchamianą w przypadku wykrycia błędu. Poprzez błąd rozumiane tu jest zdarzenie, które nie jest kwotowaniem podejrzanym, a które nosi znamiona nieumyślnej wady występującej na etapie przygotowania kwotowania wysyłanego do Administratora. Banki jako dostawcy danych zobowiązane były do korekty uprzednio przesłanych Administratorowi danych po wykryciu ich przez podmioty atestujące.

cie wymaganego stopnia zaufania co do przekazanych Danych oraz będą musiały być ocenione negatywnie z punktu widzenia spełnienia przez Podmiot obowiązku w zakresie wymogu przekazania adekwatnych, rzetelnych i wiarygodnych Danych Wejściowych do Administratora.

## II. Dane objęte korektą

Administrator wskazuje, że ZADW powinien objąć wszystkie Dane, które pochodzą z okresu objętego badaniem audytowym, w tym także te które zostały skorygowane przez Bank w wyniku zidentyfikowanych błędów. Niezależna weryfikacja dokonana przez firmę audytorską w zakresie skorygowanych danych m.in. pod kątem poprawności przypisanej klasyfikacji kontrahentów zgodnie z Instrukcją FINREP, realizuje cele postawione przez Administratora, które zostały wyrażone w pkt 24.2 Kodeksu Postępowania i jest niezbędna Administratorowi, aby mógł uznać zgodnie z wymogami BMR, że ZADW został przeprowadzony zgodnie z przepisami prawa i zrealizował cele, dla których obowiązek jego przeprowadzenia przewiduje BMR. Zgodnie z pkt 24.2 Kodeksu Postępowania celem ZADW jest uzyskanie racjonalnej pewności odnośnie zapewnienia m.in.: zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności z Procedurą Przekazywania Danych a także skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania.

Analogicznie w przypadku Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, celem audytu jest uzyskanie racjonalnej pewności odnośnie zapewnienia: zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie, z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych, jak również skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie, w tym w szczególności w zakresie procesów dotyczących zasad monitoringu i cyklicznych kontroli wewnętrznych. Poprzez zgodność Danych Wejściowych z Kodeksem, Administrator rozumie także: zgodność danych wsadowych, kwalifikacji danych wsadowych, od momentu nadania klasyfikacji FINREP w ramach odpowiednich procesów, które gromadzą informacje o zatrudnieniu do momentu przekazania danych Administratorowi. Zakresem badania audytowego powinna być także objęta analiza tych przypadków danych wsadowych, w których zidentyfikowano błędy. Jeżeli błędy te zostały zidentyfikowane przez sam Podmiot, ocenie audytora powinien podlegać system kontroli wewnętrznej. Jeżeli wykrycie błędów jest efektem przeprowadzonego audytu, wniosek audytora zewnętrznego powinien wskazać, że system kontroli wewnętrznej nie zadziałał poprawnie. Audytor ma obowiązek sprawdzić czy przeprowadzona aktualizacja danych wynikająca z powstałego błędu została skorygowana a dane zostały przekazane do Administratora zapewniając zgodność z Kodeksem oraz Kodeksem Postępowania.

## III. Termin dostarczenia raportu z ZADW (WIRON®)

Po konsultacji z Komitetem Nadzorczym Wskaźników Referencyjnych Stóp Procentowych („Komitet Nadzorczy”), któremu przedstawiono okoliczności i wyjaśnienia przywołane w komunikacji bieżącej Administratora z Podmiotami i przedstawicielami firm audytorskich, Administrator postanawia przedłużyć termin na dostarczenie raportu z ZADW wymaganego Kodeksem Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych do 8 grudnia br., o ile Podmiot wystąpił z wnioskiem do Administratora o wydłużenie terminu.

Niniejszym Administrator informuje, że wskazany termin tj. 8 grudnia br. ma charakter ostateczny i nieprzekraczalny. Tym samym, Administrator podkreśla, że jego niedotrzymanie przez Podmiot będzie traktowane jako naruszenie Kodeksu Postępowania i skutkować będzie koniecznością zastosowania adekwatnych sankcji wobec Podmiotu.

Jednocześnie Administrator przypomina, że zgodnie z „*Informacją dotyczącą sposobu organizacji i przeprowadzenia zewnętrznych audytów danych wejściowych*”, wystaną w dniu 19 kwietnia 2023 r. przez Administratora do Podmiotów („Informacja”), jednym z kluczowych elementów prawidłowej realizacji

ZADW było „dostarczenie Administratorowi raportów z obu Audytów niezwłocznie po ich otrzymaniu przez Bank, nie później niż w terminie do 3 miesięcy po upływie okresów o których mowa w pkt 3” (por. pkt 4 Informacji). Administrator dopuścił możliwość przedłużenia tego terminu, na podstawie wniosku skierowanego przez Bank, co do zasady wyłącznie w przypadkach związanych z wejściem w życie planowanych zmian do *Ustawy prawo bankowe* oraz do *Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym*, dotyczących kwalifikacji ZADW jako usługi atestacyjnej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o biegłych rewidentach (por. pkt 9 -12 Informacji).

Administrator stanowczo podkreśla, że niezwłoczne przeprowadzenie i zakończenie ZADW wynikającego z Kodeksu Postępowania, jest niezbędne dla stwierdzenia, czy wszystkie procesy i polityki Banku są zgodne z Kodeksem Postępowania, a zatem czy opracowywanie wskaźnika WIRON® jest zgodne z rozporządzeniem BMR oraz metodą WIRON®. Administrator zwraca uwagę, że opóźnienie realizacji działań naprawczych, w przypadku identyfikacji błędów natury systematycznej lub niezgodności proceduralnych w toku realizowanego ZADW, jest nieakceptowane z punktu widzenia roli jaką pełni Bank przy dostarczaniu Danych Wejściowych do opracowywania WIRON®.”

## 3.2 REALIZACJA USŁUGI ATESTACYJNEJ W RAMACH KSUA 3000 (Z)

Opisywane usługi atestacyjne były realizowane przez firmy audytorskie. Jak już wspomniano usługi te były realizowane zgodnie z regulacjami Krajowego Standardu Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „*Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych*”, przyjętego uchwałą nr 3436/52e/2019 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 8 kwietnia 2019 roku, z późniejszymi zmianami (dalej: „KSUA 3000 (Z)”).

Każda z firm audytorskich przed podpisaniem umowy rozpatrzyła swoje możliwości zrealizowania wskazanej usługi. Dla zewnętrznych audytorów GPW Benchmark zorganizował szkolenie, na którym przedstawiono zakres zagadnień będących przedmiotem usługi.

Podpisanie umowy na realizację usługi nie było warunkowane badaniem przez firmy audytorskie sprawozdania finansowego banku. Banki wybierały podmiot wykonujący usługę na podstawie przetargu lub zapytania ofertowego, wysyłane były zapytania do różnych firm audytorskich. Między innymi były brane pod uwagę doświadczenie i wiedza w zakresie tematyki. Tylko w jednym przypadku firma audytorska realizująca badanie sprawozdania finansowego była wybrana do realizacji omawianej usługi atestacyjnej. We wszystkich pozostałych przypadkach inna firma wykonała badanie sprawozdania finansowego a inna usługę atestacyjną.

Weryfikacja zgodności z KSUA 3000 (Z) została przeprowadzona na podstawie wybranych elementów standardu i dotyczyła zrealizowanych przez firmy audytorskie poniższych usług atestacyjnych:

- Usługa atestacyjna dająca racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR i Rozporządzenia BMR.
- Usługa atestacyjna dająca racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych. i Rozporządzenia BMR.

### 3.2.1 Wykonanie usługi atestacyjnej zgodnie z KSUA 3000 (Z)

Zgodnie z par 14 KSUA 3000 (Z) „Biegły rewident przestrzega niniejszego standardu oraz wszystkich szczególnych MSUA dla zagadnienia będącego przedmiotem stosownych do zlecenia.”

#### **Spostrzeżenia**

Firmy audytorskie potwierdziły przestrzeganie stosownych wymogów, co znalazło odzwierciedlenie w raportach z wykonania usługi, w których znalazły się zapisy wskazujące, że usługi zostały wykonane zgodnie z regulacjami KSUA. Poniżej przedstawiono wybrane wymogi KSUA 3000 (Z), co do których odniesiono się w kontekście analizowanych usług.

### 3.2.2 Wymogi etyczne

Zgodnie z par. 3(a) KSUA 3000 (Z) „Niniejszy standard jest oparty na założeniu, że (a) członkowie zespołu wykonującego zlecenie oraz osoba dokonująca przeglądu kontroli jakości zlecenia (dla tych zleceń, gdzie została wyznaczona) podlegają częściom A i B Kodeksu Etyki Zawodowych Księgowych wydanego przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (Kodeks IESBA) odnoszących się do usług atestacyjnych, lub innych zawodowych wymogów, lub wymogów określonych w przepisach prawa lub regulacji, które są co najmniej tak samo wymagające (...).”

Jednocześnie par. 20 KSUA 3000 (Z) wskazuje, że „Biegły rewident przestrzega części A i B Kodeksu IESBA dotyczących usług atestacyjnych lub innych wymogów zawodowych albo wymogów nałożonych przez przepisy prawa lub regulację, które są co najmniej tak samo wymagające.”

#### **Spostrzeżenia**

W treści raportów prezentowane są stwierdzenia potwierdzające, że przeprowadzając usługi biegły rewident i firma audytorska przestrzegali wymogów niezależności i innych wymogów etycznych określonych w Międzynarodowym kodeksie etyki zawodowych księgowych (w tym w Międzynarodowych standardach niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych, przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3431/52a/2019 z dnia 25 marca 2019 roku w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów z późniejszymi zmianami oraz posiadali wymagane kompetencje i doświadczenie do przeprowadzenia tej usługi atestacyjnej. Kodeks IESBA oparty jest na podstawowych zasadach dotyczących uczciwości, obiektywizmu, zawodowych kompetencji i należytej staranności, zachowania poufności oraz profesjonalnego postępowania.

### 3.2.3 Akceptacja i kontynuacja zlecenia, w tym warunki wstępne usługi atestacyjnej, uzgadnianie warunków zlecenia

Zgodnie z par. 21- 22 KSUA 3000 (Z) „Partner odpowiedzialny za zlecenie upewnia się, że odpowiednie procedury dotyczące akceptacji i kontynuacji relacji z klientem oraz zleceń atestacyjnych zostały zastosowane przez firmę i ustala, czy wyciągnięte wnioski pod tym względem są właściwe.

Biegły rewident akceptuje lub kontynuuje zlecenie atestacyjne tylko wtedy, gdy:

(a) biegły rewident nie ma żadnego powodu, aby sądzić, że stosowne wymogi etyczne, w tym niezależność, nie zostaną spełnione,

(b) biegły rewident jest przekonany, że osoby, które mają wykonywać zlecenie, jako zespół posiadają odpowiednie kompetencje i możliwości (zobacz także paragraf 32) oraz

(c) podstawa w oparciu, o którą zlecenie ma zostać wykonane, została uzgodniona poprzez:

(i) ustalenie, że występują warunki wstępne dla zlecenia atestacyjnego oraz

(ii) potwierdzenie, że istnieje wspólne zrozumienie pomiędzy biegłym rewidentem i stroną zlecającą, co do warunków zlecenia, w tym obowiązków sprawozdawczych biegłego rewidenta.”

Par 27 KSUA 3000 (Z) nakłada na biegłego rewidenta obowiązek uzgodnienia warunków zlecenia ze stroną zlecającą. „Uzgodnione warunki zlecenia są określane z wystarczającą szczegółowością w umowie lub innej stosownej formie pisemnego porozumienia, pisemnym potwierdzeniu, lub w przepisach prawa lub regulacji.”

### **Spostrzeżenia**

W dokumentacjach zlecenia firm audytorskich znajdują się informacje potwierdzające posiadanie odpowiednich możliwości i kompetencji osób dedykowanych do wykonania zlecenia. Członkowie zespołów wykonujących zlecenie uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym przez GPW Benchmark S.A. dla firm audytorskich wykonujących przedmiotowe usługi atestacyjne. Firmy audytorskie do składu zespołów wykonujących zlecenie zaangażowały pracowników firm audytorskich specjalizujących się w szczególności w zakresie ryzyka finansowego oraz zagadnień IT. Jedna z firm audytorskich w ramach współpracy z podmiotem zewnętrznym posiłkowała się wsparciem kancelarii prawnej.

Na bazie szczegółowego zrozumienia przedmiotu zlecenia warunki usług atestacyjnych zostały zaakceptowane przez upoważnione osoby w firmach audytorskich. Uzgodnione warunki zlecenia zostały określone w umowach o wykonanie usług atestacyjnych. Umowy zostały aneksowane w związku z wejściem z życie zmian do ustawy prawo bankowe oraz do ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, dotyczących między innymi dostępu do tajemnicy bankowej oraz kwalifikacji audytów jako usługi atestacyjnej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o biegłych rewidentach.

### **3.2.4 Kontrola jakości, w tym cechy partnera odpowiedzialnego za zlecenie, wyznaczenie zespołu, obowiązki partnera odpowiedzialnego za zlecenie, przegląd kontroli jakości zlecenia**

Zgodnie z par. 3 (b) KSUA 3000 (Z) „Biegły rewident wykonujący usługę jest członkiem firmy, która podlega MSKJ 1 lub innym zawodowym wymogom, lub wymogom określonym w przepisach prawa lub regulacji, dotyczących odpowiedzialności firmy za jej system kontroli jakości, które są co najmniej tak samo wymagające jak MSKJ 1.”

Zgodnie z par 31- 33 KSUA 3000 (Z):

Partner odpowiedzialny za zlecenie:

- (a) jest członkiem firmy, która stosuje MSKJ 1 lub inne wymogi zawodowe, albo wymogi przepisów prawa lub regulacji, które są co najmniej tak samo wymagające jak MSKJ 1,
- (b) posiada kompetencje w zakresie umiejętności i technik atestacyjnych uzyskane poprzez kompleksowe szkolenia i praktyczne zastosowanie oraz
- (c) posiada wystarczające kompetencje o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz sposobach jego pomiaru lub oceny, aby przyjąć odpowiedzialność za wniosek atestacyjny.

Partner odpowiedzialny za zlecenie:

(a) upewnia się, że osoby, które mają wykonać zlecenie, jako zespół posiadają odpowiednie kompetencje i możliwości, aby:

(i) wykonać zlecenie zgodnie ze stosownymi standardami oraz mającymi zastosowanie wymogami prawnymi i regulacyjnymi oraz

(ii) umożliwić wydanie raportu atestacyjnego właściwego w danych okolicznościach,

(b) upewnia się, że biegły rewident będzie mógł zaangażować się w pracę:

(i) eksperta biegłego rewidenta w przypadku, gdy praca eksperta ma zostać wykorzystana oraz

(ii) innego biegłego rewidenta, nie będącego częścią zespołu wykonującego zlecenie

w przypadku, gdy jego praca atestacyjna ma zostać wykorzystana

w zakresie, który jest wystarczający, aby przyjąć odpowiedzialność za wniosek atestacyjny na temat informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia.

Partner odpowiedzialny za zlecenie bierze odpowiedzialność za ogólną jakość zlecenia. Obejmuje ona odpowiedzialność za:

(a) wykonywanie odpowiednich procedur akceptacji i kontynuacji relacji z klientem i zleceń,

(b) zaplanowanie i wykonywanie zlecenia (w tym odpowiednie kierowanie i nadzór), aby było zgodne ze standardami zawodowymi oraz mającymi zastosowanie wymogami prawnymi regulacyjnymi,

(c) przeprowadzanie przeglądów zgodnie z politykami i procedurami firmy w zakresie przeglądu oraz dokonanie przeglądu dokumentacji zlecenia na dzień lub przed datą raportu atestacyjnego,

(d) gromadzenie odpowiedniej dokumentacji zlecenia, aby dostarczyć dowodów osiągnięcia celów biegłego rewidenta oraz, że zlecenie zostało wykonane zgodnie z odpowiednimi MSUA oraz stosownymi wymogami prawnymi i regulacyjnymi oraz

(e) przeprowadzenie przez zespół wykonujący zlecenie odpowiednich konsultacji na temat trudnych i spornych spraw.

## **Spostrzeżenia**

Firmy audytorskie przeprowadzające zlecenie potwierdziły w raportach z wykonania usług atestacyjnych, że stosują Krajowy Standard Kontroli Jakości 1 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Zarządzania Jakością (PL) 1 „Zarządzanie jakością dla firm wykonujących badania lub przeglądy sprawozdań finansowych lub zlecenia innych usług atestacyjnych i pokrewnych” przyjęty uchwałą nr 38/I/2022 Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego z dnia 15 listopada 2022 roku, który wymaga zaprojektowania,



wdrożenia i utrzymywania systemu zarządzania jakością, w tym polityk oraz procedur dotyczących zgodności z zasadami etyki, standardami zawodowymi oraz mającymi zastosowanie regulacjami i przepisami prawa.

Partnerzy odpowiedzialni za zlecenie w firmach audytorskich posiadali kompetencje o zagadnieniach będących przedmiotem zlecenia, a wyznaczając składy zespołów upewnili się, że osoby, które mają wykonać zlecenie posiadały odpowiednie kompetencje i możliwości, aby wykonać zlecenie.

### **3.2.5 Zawodowy sceptycyzm, zawodowy osąd oraz umiejętności i techniki atestacyjne**

Zgodnie z par. 37-38 KSUA 3000 (Z) „Biegły rewident planuje i wykonuje usługę zachowując zawodowy sceptycyzm uznając, że mogą istnieć okoliczności, które powodują, że informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia jest istotnie zniekształcona.

Biegły rewident dokonuje zawodowego osądu podczas planowania i wykonywania usługi atestacyjnej, w tym określa rodzaj, rozłożenie w czasie i zakres procedur.”

#### **Spostrzeżenia**

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji i przeprowadzonych spotkań z firmami audytorskimi nie stwierdzono okoliczności, które świadczyłyby o tym, że nie zachowano zawodowego sceptycyzmu w trakcie realizacji przedmiotowych usług atestacyjnych.

### **3.2.6 Planowanie i wykonywanie zlecenia, w tym planowanie, istotność, zrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz innych okoliczności zlecenia**

Zgodnie z par. 40 KSUA 3000 (Z) „Biegły rewident planuje zlecenie tak, aby zostało wykonane w sposób efektywny, w tym ustalając zakres, rozłożenie w czasie i kierunek zlecenia oraz ustalając rodzaj, rozłożenie w czasie i zakres planowanych procedur, które są wymagane, aby osiągnąć cel biegłego rewidenta”, którym było między innymi uzyskanie racjonalnej pewności na temat tego, czy informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia nie zawiera istotnego zniekształcenia.”

Zgodnie z par. 44 KSUA 3000 (Z):

Biegły rewident rozważa istotność podczas:

- a) planowania i wykonywania usługi atestacyjnej, w tym podczas ustalania rodzaju, rozłożenia w czasie i zakresu procedur oraz
- b) oceny, czy informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Paragrafy 45, 46R, 47R KSUA 3000 (Z) wskazują na konieczne do podjęcia czynności w celu uzyskania właściwego zrozumienia zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia:

45. Biegły rewident kieruje zapytania do odpowiedniej(ch) strony(stron) odnośnie tego:

- (a) czy posiada ona wiedzę o jakichkolwiek rzeczywistych, podejrzewanych lub domniemyanych celowych zniekształceniach lub nieprzebrzeganiu przepisów prawa i regulacji, wpływających na informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia,
- (b) czy strona odpowiedzialna posiada funkcję audytu wewnętrznego, a jeżeli tak, kieruje dalsze zapytania, aby uzyskać zrozumienie działalności i głównych ustaleń funkcji audytu wewnętrznego w odniesieniu do informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz
- (c) czy strona odpowiedzialna korzystała z jakichkolwiek ekspertów podczas sporządzania informacji o przedmiocie zlecenia.

46R. Biegły rewident uzyskuje zrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz innych okoliczności zlecenia wystarczające, aby:

- (a) umożliwić biegłemu rewidentowi zidentyfikowanie i oszacowanie ryzyk istotnego zniekształcenia w informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz
- (b) a tym samym, dostarczyć podstawę dla zaprojektowania i przeprowadzenia procedur, w reakcji na oszacowane ryzyka i uzyskać racjonalną pewność dla uzasadnienia wniosku biegłego rewidenta.

47R. Uzyskując zrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz innych okoliczności zlecenia zgodnie z paragrafem 46R, biegły rewident uzyskuje zrozumienie kontroli wewnętrznej nad sporządzaniem informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia stosownej dla zlecenia. Obejmuje to ocenę zaprojektowania tych kontroli odpowiednich dla zlecenia oraz ustalenie, czy zostały one wdrożone, poprzez przeprowadzenie procedur obok zapytań kierowanych do personelu odpowiedzialnego za informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia.

## **Spostrzeżenia**

Dokumentacje zlecenia sporządzone przez firmy audytorskie zawierają dokumenty potwierdzające zaplanowanie usług, obejmujące w szczególności:

- określenie zakresu usług z terminami ich realizacji,
- wyznaczenie składów zespołów audytowych z uwzględnieniem specjalistów wewnętrznych z zakresu ryzyka finansowego oraz procesów IT oraz specjalistów zewnętrznych,
- zaplanowanie procedur atestacji niezbędnych do wykonania, w tym dotyczących weryfikacji zaimplementowanych mechanizmów kontrolnych,
- określenie poziomów istotności uwzględniających dane ilościowe i dane jakościowe, oparte na potrzebach informacyjnych zamierzonych użytkowników,
- określenie wielkości prób wyznaczonej na potrzeby realizacji usług atestacyjnych.

W odniesieniu do kwestii wielkości próby w czerwcu 2023 r GPW Benchmark przekazała do banków objętych usługą atestacji pisma zawierające wytyczne dotyczące między innymi wielkości próby. Wielkość próby została potwierdzona podczas szkolenia dla firm audytorskich, z którymi banki podpisały umowy o zrealizowanie zewnętrznego audytu danych wejściowych. Jednoznaczne wskazanie wielkości próby wpłynęło na zakres prac i procedur wykonywanych przez firmy audytorskie.

Najważniejsze informacje zawarte w piśmie poniżej:

1. Mając na uwadze zasadę określoną w pkt 10.4 Kodeksu Postępowania przeprowadza się losowe sprawdzenie 25 dni roboczych w celu potwierdzenia, że nie istnieją przesłanki, że nie doszło do podziału jednej transakcji wysoko wolumenowej na mniejsze transakcje o nominale niższym. Weryfikacji podlegają transakcje z segmentu 3.1.5, 3.1.10 i 3.1.14. Metodologie określa audytor. Wybór dni jest losowy dla każdej grupy PPD, jednakże każdy wybrany losowo dzień dla wskazanego zbioru PPD nie może być

pusty. Za transakcje wysoko wolumenową określa się transakcję posiadającą wolumen na poziomie powyżej progu maximum wolumenowego, który dla roku 2023 wynosi 2,35 mld PLN. Intencją jest weryfikacja, czy nie dochodzi do podziału takiej transakcji na mniejsze, celem ich wprowadzenia do zasobu transakcyjnego będącego podstawą wyznaczania indeksu WIRON® bez zastosowania górnego progu wolumenowego, które polega na nadpisaniu nim wartości wolumenu tej transakcji, tak aby nie dopuścić do nadmiarowej reprezentacji wysoko wolumenowych transakcji w metodzie indeksu.

2. Mając na względzie obowiązek przekazywania danych z poziomu 3.1.1 dokonana zostanie weryfikacja zgodności bazy transakcyjnej co do atrybutów transakcji, w tym poziomu stopy procentowej transakcji, daty zawarcia transakcji, strony transakcji (LOAN/DEPO), wolumenu transakcji z transakcjami przekazywanymi przez podmiot w zakresie PPD 3.1.3 z uwzględnieniem specyfiki tego zbioru w odniesieniu do cut-off-time (do 16:30). Celem jest zapewnienie, że nie dochodzi do osobnych, nietożsamyh kwalifikacji transakcji, które podlegają osobnemu raportowaniu, a dotyczą tożsamej bazy transakcji. Administrator wskazuje, że baza 3.1.3 przekazywana do Administratora może posłużyć jako element autoweryfikacji grupy PPD 3.1.1. Przeprowadza się losowe sprawdzenie 25 dni roboczych z niezerową liczbą transakcji.

3. Mając na względzie klasyfikację podmiotów niefinansowych, z którymi podmiot przekazujący dane dokonuje transakcji depozytu niezabezpieczonego, weryfikuje się na podstawie wybranych losowo 25 dni roboczych, w których dokonywano transakcji klasyfikowanych do PPD 3.1.14, które spełniają warunek zatrudnienia przewidziany dla dużych przedsiębiorstw, ale wykazywane są w innych punktach instrukcji FINREP np. w pkt III dotyczącym sektora instytucji rządowych i samorządowych. Celem jest weryfikacja, czy podmioty rządowe i samorządowe są wykluczane z grupy 3.1.14 w procesie przekazywania danych zgodnie z obowiązującym procesem klasyfikacji podmiotów wynikających z instrukcji FINREP.

Firmy audytorskie zgodnie z instrukcją dokonały losowego wyboru próby. Do dyspozycji miały całą populację:

- dla WIRON®u z okresu półrocznego;
- dla WIBOR®u i WIBID®u z okresu 2 letniego.

Na wybranej próbie przeprowadzono zaplanowane procedury, które miały na celu uzyskanie racjonalnej pewności w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu/Podmiotów Przekazujących dane wejściowe.

Dla omawianej usługi atestacyjnej ustalono ryzyko nieodłączne zniekształcenia na poziomie wysokim lub normalnym i uwzględniając takie ryzyko, firmy audytorskie wyznaczyły próbę. Wzięto jeszcze pod uwagę kryterium wielkości populacji i częstotliwość kontroli.

Efekty ustalenia wielkości próby wyglądały następująco:

**Dla WIRON®U** - mając na względzie wytyczne GPW Benchmark (zgodnie z pismem cytowanym wyżej), ustalono wielkość próby na poziomie minimum 25 dni roboczych. Każda z firm audytorskich wybrała do weryfikacji dni transakcyjne w sposób losowy.

Firmy audytorskie analizowały podczas wykonywania usługi czy wielkość próby na poziomie 25 dni roboczych jest wystarczająca i w przypadku wątpliwości i stwierdzonych nieprawidłowości odpowiednio zwiększały wielkość próby badawczej.

Na bazie wylosowanej próby, 25 dni roboczych, firmy audytorskie stosowały swoją metodykę i ustalały procedury do zrealizowania, w tym m.in. zaplanowały następujące procedury do zrealizowania:

- przegląd dokumentacji w celu zweryfikowania, czy obowiązek prawny/regulacyjny został odpowiednio wdrożony przez bank, czy obowiązek w ogóle został zrealizowany i te dane zostały przekazane,
- przeprowadzenie weryfikacji, czy przekazane przez bank dane zawierają odpowiedni podział kontrahentów, tzn. czy kontrahenci są poprawnie zaklasyfikowani zgodnie z instrukcją FINREP według stanu faktycznego na dzień przekazywanych danych,
- przeprowadzenie weryfikacji dokumentacji z przeprowadzonych testów wdrożonego systemu do przekazywania danych – automatyzacja procesu,
- weryfikacja ewentualnych opóźnień przy przesyłaniu danych do Administratora oraz czy w takim przypadku Podmiot Przekazujący Dane przekaże informację mailową o zbliżającym się terminie przesyłu danych,
- weryfikacja czy wystąpiły przypadki Podejrzanych Danych Wejściowych zidentyfikowanych wewnętrznie,
- przeprowadzenie weryfikacji czy Podmiot Przekazujący Dane potwierdził wdrożenie przez Bank Procedur Kontrolnych określających środki kontroli całego procesu związanego z przekazywaniem Administratorowi Danych.

Każda procedura, jej przeprowadzenie i wnioski zostały udokumentowane w dokumentacji z wykonania usługi. Na wylosowanej próbie, otrzymanych dokumentach źródłowych i wygenerowanych zapisów z systemu bankowego, sprawdzono proces zawierania transakcji skarbowych i rejestrowania ich w systemach transakcyjnych przez front-office banku i porównano z kartotekami klientów. Sprawdzono także czy transakcja wysoko kwotowa nie była dzielona na kilka transakcji o niższym nominale. W dokumentacji z przeprowadzonych testów, wskazane zostały atrybuty, które były przez firmy audytorskie sprawdzane. Wszystkie zaplanowane procedury były zgodne z KSUA 3000 (Z).

**Dla WIBOR®U i WIBID®U** – zgodnie z pismem GPW Benchmark z dnia 25 maja 2023r skierowanym do uczestników Fixingu, Administrator określił, że metodę badawczą i próbkę określa audytor zewnętrzny.

Każda z firm audytorskich realizujących usługę przyjęła losowo wybraną próbę w ilości 25 dni transakcyjnych, ale każda z nich zgodnie ze swoją metodyką dokonała analizy, czy ta wielkość próby jest wystarczająca.

Np. jedna z nich za podstawę wyboru przyjęła wielkość populacji i ustalone ryzyko:

Zgodnie z metodologią próba dla populacji powyżej 250, bo tych dni było powyżej 250 (to był okres dwuletni) mogłaby wynosić 15. Ze względu na specyficzne wymagania GPW Benchmark, który w każdym miejscu posługiwał się w scenariuszach analitycznych prośbami o 25 dni, zdecydowaliśmy o rozszerzeniu tej próby. W związku z tym, próba była szersza niż wymagana przez naszą metodologię.

Pozostałe firmy audytorskie potwierdziły, iż zgodnie ze stosowaną metodyką wybrały losowo 25 dni transakcyjnych.

Zaplanowane i przeprowadzone przez firmy audytorskie procedury obejmowały w szczególności zapoznanie się z Politykami i Procedurami przyjętymi przez Bank w zakresie przekazywania Danych Wejściowych, zrozumienie funkcjonowania środowiska kontroli wewnętrznej w tym zakresie oraz przeprowadzenie testów, na wybranych próbach, w celu oceny zgodności Danych Wejściowych.

Na wybranej próbie przeprowadzono m.in. następujące procedury:

- sprawdzono zgodność danych wejściowych, tzn. zweryfikowano czy zawierane transakcje dotyczyły instytucji finansowych czy innych podmiotów, czy klasyfikacja podmiotów jest zgodna z FINREP-em bazując na otrzymanych wydrukach z systemu i kartotekach klienta,
- zweryfikowano pod względem merytorycznym logikę biznesową w zakresie kryteriów selekcji danych z systemu transakcyjnego,
- sprawdzono proces nadawania i aktualizacji kategorii kontrahenta FINREP w systemie źródłowym zasilającym system transakcyjny,
- zweryfikowano kompletność zakresu i treści wdrożonych polityk w zakresie kwotowania,
- dla każdego z wybranych dni zweryfikowano pod względem formalnym i merytorycznym kompletność i zgodność Szablonów Kontrybucji<sup>1</sup> z wymogami określonymi w Polityce Kwotowania Banku. Dla wszystkich dni w próbie otrzymano również Potwierdzenia Zgodności Kwotowania z systemu WIBIX,
- zweryfikowano skuteczność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

W przedstawionych do kontroli dokumentacjach wszystkie przeprowadzone procedury znalazły udokumentowanie. Zgromadzone dowody pozwoliły zakończyć realizację usługi wydaniem raportu dającego racjonalną pewność.

### **3.2.7 Uzyskiwanie dowodów, w tym rozważanie ryzyka i reakcje na ryzyka, pisemne oświadczenia**

Par. 48R KSUA 3000 (Z) wskazuje na działania niezbędne do podjęcia przez biegłego rewidenta w celu uzyskania dowodów atestacji: „Na podstawie zrozumienia przez biegłego rewidenta, biegły rewident:

(a) identyfikuje i szacuje ryzyka istotnego zniekształcenia w informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz

(b) projektuje i przeprowadza procedury w reakcji na oszacowane ryzyko oraz, aby uzyskać racjonalną pewność dla uzasadnienia wniosku biegłego rewidenta. Dodatkowo do wszystkich innych procedur dotyczących informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia, które są odpowiednie w danych okolicznościach zlecenia, procedury biegłego rewidenta obejmują uzyskanie wystarczających i odpowiednich dowodów, co do operacyjnej skuteczności stosownych kontroli nad informacjami o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia, gdy:

(i) oszacowanie ryzyka istotnego zniekształcenia przez biegłego rewidenta obejmuje oczekiwanie, że kontrole działają skutecznie lub

(ii) procedury inne niż testy kontroli nie mogą samodzielnie dostarczyć wystarczających i odpowiednich dowodów.”

---

<sup>1</sup> Szablon Kontrybucji to plik lub pliki kontrolne, które uzupełnia dostawca kwotowania (wybrany pracownik banku) ustalając kwotowanie, stanowiące podstawę do weryfikacji zgodności kwotowania z wewnętrzną polityką kwotowania.

Zgodnie z par. 51 KSUA 3000 (Z): „Biegły rewident gromadzi nieskorygowane zniekształcenia zidentyfikowane podczas zlecenia, poza tymi, które są w sposób oczywisty błahe.”

Elementem dokumentacji jest pisemne oświadczenie, o którym mowa w par 56 KSUA 3000 (Z): „Biegły rewident żąda od odpowiedniej(ch) strony(stron) pisemnego oświadczenia:

(a) że dostarczyła(y) biegłemu rewidentowi wszelkich informacji, których odpowiednia(e) strona(y) jest(są) świadoma(e) i które są stosowne dla zlecenia,

(b) że potwierdza pomiar lub ocenę zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem mających zastosowanie kryteriów, łącznie z tym, że wszystkie stosowne kwestie są odzwierciedlone w informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia.”

### **Spostrzeżenia**

Dokumentacje firm audytorskich zawierają dowody dokumentujące identyfikację i oszacowania ryzyka istotnego zniekształcenia w informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz przeprowadzenie procedur w reakcji na oszacowane ryzyko.

Nieskorygowane zniekształcenia zostały zgromadzone podczas realizacji zlecenia w celu dokonania oceny, czy pojedynczo lub łącznie są istotne podczas formułowania wniosku biegłego rewidenta.

Dokumentacje zlecenia zawierają pisemne oświadczenia wymagane par 56. KSUA 3000 (Z).

### **3.2.8 Późniejsze zdarzenia**

Zgodnie z par. 61 KSUA 3000 (Z): „Gdy jest to właściwe dla zlecenia, biegły rewident rozważa wpływ zdarzeń występujących do dnia wydania raportu atestacyjnego na informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz na raport atestacyjny i odpowiednio reaguje na fakty, o których dowiedział się po dacie raportu atestacyjnego, które, gdyby były znane biegłemu rewidentowi w tej dacie, mogłyby spowodować, że zmieniłby raport atestacyjny. Zakres rozważań dotyczących późniejszych zdarzeń zależy ewentualnie od ich wpływu na informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz odpowiednio na wniosek biegłego rewidenta. Jednakże biegły rewident nie ma obowiązku przeprowadzania jakichkolwiek procedur dotyczących informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia po dacie raportu atestacyjnego.”

### **Spostrzeżenia**

Dokumentacje zawierają potwierdzenie wykonanych procedur związanych z wpływem zdarzeń występujących do dnia wydania raportów atestacyjnych na informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz na raport atestacyjny.

### **3.2.9 Opis mających zastosowanie kryteriów**

Zgodnie z par 63 KSUA 3000 (Z) „Biegły rewident ocenia, czy informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia odpowiednio odnosi się lub opisuje mające zastosowanie kryteria.”

## Spostrzeżenia

Zastosowane przez biegłych rewidentów kryteria zostały określone i udostępnione zamierzonym użytkownikom w raporcie atestacyjnym. Informacje o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia opisują mające zastosowanie kryteria.

### 3.2.10 Formułowanie wniosku atestacyjnego, wnioski niezmodyfikowane i zmodyfikowane

Wymogi związane z formułowaniem przez biegłego rewidenta wniosku atestacyjnego regulują paragrafy 64-66 KSUA 3000 (Z):

64. Biegły rewident ocenia wystarczalność i odpowiedniość uzyskanych dowodów w kontekście zlecenia oraz, jeżeli jest to konieczne w danych okolicznościach, stara się uzyskać dalsze dowody. Biegły rewident rozważa wszystkie stosowne dowody, niezależnie od tego, czy pojawiły się one, aby potwierdzić, czy też zaprzeczać pomiarowi lub ocenie zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem mających zastosowanie kryteriów. Jeżeli biegły rewident nie jest w stanie uzyskać niezbędnych dalszych dowodów, rozważa ich wpływ na wniosek biegłego rewidenta zawarty w paragrafie 65.

65. Biegły rewident formułuje wniosek na temat tego, czy informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia nie zawiera istotnego zniekształcenia. Podczas formułowania tego wniosku, rozważa on wniosek biegłego rewidenta z paragrafu 64, odnoszący się do wystarczalności i odpowiedniości uzyskanych dowodów oraz ocenę tego, czy nieskorygowane zniekształcenia są istotne pojedynczo lub łącznie.

66. Jeżeli biegły rewident nie jest w stanie uzyskać wystarczających i odpowiednich dowodów, występuje ograniczenie zakresu i biegły rewident wyraża wniosek z zastrzeżeniem, odmawia wyrażenia wniosku lub wycofuje się ze zlecenia, gdy wycofanie się jest możliwe zgodnie z mającym zastosowanie odpowiednio przepisami prawa lub regulacją.

Par 72 KSUA 3000 (Z) reguluje kwestie związane z wyrażeniem wniosku niezmodyfikowanego, a par 74-75 wniosku zmodyfikowanego:

72. Biegły rewident wyraża wniosek niezmodyfikowany, gdy wyciąga wniosek:

(a) w usłudze atestacyjnej dającej racjonalną pewność, że informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia została sporządzona, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z mającymi zastosowanie kryteriami (...).

74. Biegły rewident wyraża zmodyfikowany wniosek w następujących okolicznościach:

(a) gdy, zgodnie z zawodowym osądem biegłego rewidenta, występuje ograniczenie zakresu, a skutek tej sprawy może być istotny (zobacz paragraf 66). W takich przypadkach biegły rewident wyraża wniosek z zastrzeżeniem lub odmawia wyrażenia wniosku,

(b) gdy, zgodnie z zawodowym osądem biegłego rewidenta, informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia jest istotnie zniekształcona. W takich przypadkach biegły rewident wyraża wniosek z zastrzeżeniem lub wniosek negatywny.

75. Biegły rewident wyraża wniosek z zastrzeżeniem, gdy zgodnie z zawodowym osądem biegłego rewidenta skutki lub możliwe skutki danej sprawy nie są tak istotne i rozległe, aby wymagały wniosku negatywnego lub odmowy wyrażenia wniosku. Wniosek z zastrzeżeniem jest wyrażany w sformułowaniu „za wyjątkiem” wpływu lub możliwego wpływu sprawy, do której odnosi się zastrzeżenie.

## Spostrzeżenia

Firmy audytorskie sformułowały i zamieściły w raportach wnioski atestacyjne.

W Raportach niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® i Rozporządzenia BMR firmy audytorskie sformułowały 10 wniosków atestacyjnych - wszystkie z zastrzeżeniami. Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:

- zaprojektowania procesu przypisania kontrahentów oraz aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii FINREP (klasyfikacja FINREP)
- zaprojektowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej Uczestników Fixingu, w szczególności w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących wyznaczonej zgodnie z Instrukcją FINREP kategorii kontrahenta, wyznaczania Kwotowań Wiążących zgodnie z wymogami Kodeksu Postępowania
- zaprojektowania i wdrożenia Procedury Korekty Błędów

W raportach niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Podmiot Przekazujący Dane danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzeniem (UE) nr 596/2014 (Rozporządzenie BMR) firmy audytorskie sformułowały 9 wniosków atestacyjnych, w tym 8 z zastrzeżeniem/z zastrzeżeniami i 1 wniosek negatywny (w zakresie wniosku negatywnego dane wejściowe zostały skorygowane, skorygowane dane wejściowe za ten sam okres podlegały atestacji uzyskując racjonalne zapewnienie). Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:

- zaprojektowania procesu przypisania kontrahentów oraz aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii FINREP oraz do odpowiednich segmentów zgodnie z Kodeksem Postępowania
- zaprojektowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej w Podmiotach Przekazujących Dane, w szczególności w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących wyznaczonej zgodnie z Instrukcją FINREP kategorii kontrahenta,
- zaprojektowania i wdrożenia Procedury Korekty Błędów



### 3.2.11 Sporządzanie raportu atestacyjnego, w tym treść raportu atestacyjnego

Paragrafy 67 - 68 KSUA 3000 (Z) odnoszą się do raportu atestacyjnego wskazując, że:

„Raport atestacyjny ma formę pisemną i zawiera jasne wyrażenie wniosku biegłego rewidenta na temat informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia.

Wniosek biegłego rewidenta jest jednoznacznie oddzielony od informacji lub wyjaśnień, które w zamierzeniu nie mają wpływać na wniosek biegłego rewidenta, w tym akapit objaśniający ze zwróceniem uwagi, akapit zawierający inne sprawy, ustalenia dotyczące określonych aspektów zlecenia, rekomendacje lub dodatkowe informacje włączone do raportu atestacyjnego. Użyte sformułowania wyjaśniają jednoznacznie, że akapit objaśniający ze zwróceniem uwagi, akapit zawierający inne sprawy, ustalenia, rekomendacje lub dodatkowe informacje nie mają odwrócić uwagi od wniosku biegłego rewidenta.”

Zgodnie z par. 69 KSUA 3000 (Z) :

„Raport atestacyjny zawiera, co najmniej następujące podstawowe elementy:

(a) tytuł, który jasno wskazuje, że raport jest niezależnym raportem atestacyjnym,

(b) adresata

(c) identyfikację lub opis poziomu zapewnienia uzyskanego przez biegłego rewidenta, informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia oraz, jeżeli to odpowiednie, zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia. Gdy wniosek biegłego rewidenta jest sformułowany w odniesieniu do stwierdzenia/oświadczenia\* sporządzonego przez odpowiednią(e) stronę(y), to stwierdzenie/oświadczenie\* jest dołączane do raportu atestacyjnego, jest powtarzane w raporcie atestacyjnym lub znajduje się tam odniesienie do zawierającego go źródła, które jest dostępne dla zamierzonych użytkowników,

(d) identyfikację mających zastosowanie kryteriów,

(e) tam, gdzie jest to odpowiednie, opis wszelkich znaczących nieodłącznych ograniczeń związanych z pomiarem lub oceną zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia względem mających zastosowanie kryteriów,

(f) gdy mające zastosowanie kryteria są zaprojektowane dla określonego celu, stwierdzenie zwracające uwagę czytelników na ten fakt oraz, że skutkiem tego informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia może nie być stosowna dla innego celu,

(g) stwierdzenie identyfikujące stronę odpowiedzialną oraz osobę dokonującą pomiaru lub oceny, jeżeli jest inna, oraz opis ich odpowiedzialności i opis odpowiedzialności biegłego rewidenta,

(h) stwierdzenie, że zlecenie zostało wykonane zgodnie z niniejszym standardem lub tam, gdzie istnieje szczególny MSUA dla zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia, z tym MSUA,

(i) stwierdzenie, że firma, której członkiem jest biegły rewident, stosuje MSKJ 1, lub inne wymogi zawodowe lub wymogi przepisów prawa lub regulacji, które są co najmniej tak samo wymagające jak MSKJ 1. Jeżeli praktyk nie jest biegłym rewidentem stwierdzenie identyfikuje zastosowane wymogi zawodowe lub wymogi prawne lub regulacyjne, które są, co najmniej tak samo wymagające jak MSKJ 1,

(j) stwierdzenie, że biegły rewident przestrzega wymogów niezależności i innych wymogów etycznych Kodeksu IESBA lub innych wymogów zawodowych lub wymogów nałożonych przez przepisy prawa lub regulację, które są, co najmniej tak samo wymagające jak części A i B Kodeksu IESBA w zakresie zleceń atestacyjnych. Jeżeli praktyk nie jest biegłym rewidentem, stwierdzenie identyfikuje zastosowane wymogi zawodowe lub wymogi nałożone przez przepisy prawa lub regulację, które są, co najmniej tak samo wymagające jak części A i B Kodeksu IESBA w zakresie zleceń atestacyjnych,

(k) podsumowanie wykonanej pracy będącej podstawą wniosku biegłego rewidenta. W przypadku usługi atestacyjnej dającej ograniczoną pewność, ocena rodzaju, rozłożenia w czasie i zakresu przeprowadzonych procedur jest niezbędna dla zrozumienia wniosku biegłego rewidenta. W usłudze atestacyjnej dającej ograniczoną pewność podsumowanie wykonanej pracy stwierdza, że:

(i) procedury przeprowadzone podczas wykonywania usługi atestacyjnej dającej ograniczoną pewność różnią się rodzajem i rozłożeniem w czasie oraz mają mniejszy zakres niż podczas wykonywania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność oraz

(ii) wynikający z powyższego poziom zapewnienia uzyskany podczas usługi atestacyjnej dającej ograniczoną pewność jest znacząco niższy niż zapewnienie, które zostałyby uzyskane, gdyby została wykonana usługa dająca racjonalną pewność,

(l) wniosek biegłego rewidenta:

(i) gdy jest to odpowiednie, wniosek informuje zamierzonych użytkowników o kontekście, w którym należy czytać wniosek biegłego rewidenta,

(ii) w usłudze atestacyjnej dającej racjonalną pewność wniosek jest wyrażany w formie twierdzącej

(iii) w usłudze atestacyjnej dającej ograniczoną pewność wniosek jest wyrażany w formie, która przekazuje, czy na podstawie przeprowadzonych procedur i uzyskanych dowodów, uwagę biegłego rewidenta zwróciły jakiegokolwiek kwestie, powoduje przekonanie biegłego rewidenta, że informacja o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia jest istotnie zniekształcona,

(iv) wniosek w (ii) lub (iii) jest formułowany przy wykorzystaniu sformułowań odpowiednich dla podstawy zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia oraz mających zastosowanie kryteriów, biorąc pod uwagę okoliczności zlecenia i jest formułowany w odniesieniu do: (zob. par. A181)

a. zagadnienia będącego przedmiotem zlecenia i mających zastosowanie kryteriów,

b. informacji o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia i mających zastosowanie kryteriów lub

c. stwierdzenia/oświadczenia\* złożonego przez odpowiednią(e) stronę(y),

(v) gdy biegły rewident wyraża wniosek zmodyfikowany, raport atestacyjny zawiera:

a. sekcję, która zawiera opis sprawy(spraw) powodującej(ych) modyfikację oraz

b. sekcję, która zawiera zmodyfikowany wniosek biegłego rewidenta,

(m) podpis biegłego rewidenta,

(n) datę raportu atestacyjnego. Raport atestacyjny jest datowany nie wcześniej niż data, w której biegły rewident uzyskał dowody, na których oparty jest jego wniosek, w tym dowody, że osoby posiadające uznane uprawnienia zapewniły, że przyjęły odpowiedzialność za informację o zagadnieniu będącym przedmiotem zlecenia,

(o) lokalizacja w systemie prawnym, w którym biegły rewident prowadzi praktykę.”

Kwestie związane ze sporządzeniem raportu atestacyjnego zostały doprecyzowane również w par. A159 – A160 KSUA 3000 (Z):

A159. Niniejszy standard nie wymaga standardowego formatu raportu ze wszystkich zleceń atestacyjnych. Zamiast tego identyfikuje on podstawowe elementy, które ma zawierać raport atestacyjny. Raporty atestacyjne są dostosowane do specyficznych okoliczności zlecenia. Biegły rewident może używać nagłówków, numerów akapitów, rodzaju czcionki, na przykład pogrubienia tekstu oraz innych sposobów, aby zwiększyć jasność i czytelność raportu atestacyjnego.

A160. Biegły rewident może wybrać „skróconą formę” lub „długą formę” raportowania, aby umożliwić skuteczne przekazanie informacji zamierzonym użytkownikom. Raporty w „formie skróconej” zawierają zwykle tylko podstawowe elementy. Raporty w „formie długiej” zawierają inne informacje oraz wyjaśnienia, które w zamierzeniu nie mają wpływać na wniosek biegłego rewidenta. Poza podstawowymi elementami, raporty w formie długiej mogą opisywać szczegółowo warunki zlecenia, zastosowane kryteria, ustalenia dotyczące konkretnych aspektów zlecenia, szczegóły dotyczące kwalifikacji i doświadczenia biegłego rewidenta oraz innych osób zaangażowanych w zlecenie, ujawnienie zastosowanych poziomów istotności oraz, w niektórych przypadkach, rekomendacje. Biegły rewident może uznać za pomocne rozważenie znaczenia dostarczenia takich informacji dla potrzeb informacyjnych zamierzonych użytkowników. Jak wymaga tego paragraf 68, dodatkowe informacje są wyraźnie oddzielone od wniosku biegłego rewidenta i sformułowane w taki sposób, aby było jasne, że ich zamierzeniem nie było umniejszenie wartości tego wniosku.

Zagadnienia dotyczące szczegółowości opisu wykonanej pracy zostały doprecyzowane w paragrafach A176-A177 KSUA 3000 (Z):

A176. Czynniki do rozważenia podczas ustalania poziomu szczegółowości, który ma być podany w podsumowaniu wykonanej pracy, mogą zawierać:

- okoliczności specyficzne dla jednostki (na przykład różniący się rodzaj działalności jednostki w porównaniu do tych typowych w branży),
- specyficzne okoliczności zlecenia wpływające na rodzaj i zakres przeprowadzanych procedur,
- oczekiwania zamierzonych użytkowników odnośnie poziomu szczegółowości, który ma być podany w raporcie, na podstawie praktyki rynkowej lub mających zastosowanie przepisów prawa lub regulacji.

A177. Ważne jest, aby podsumowanie zostało napisane w sposób obiektywny, który pozwala zamierzonym użytkownikom zrozumieć wykonaną pracę, jako podstawę dla wniosku biegłego rewidenta. W większości przypadków, nie będzie to obejmować podawania szczegółów całego planu pracy, ale z drugiej strony ważne jest, aby nie był on tak streszczony, że staje się niejasny, ani napisany w sposób, który jest wyolbrzymiony lub ubarwiony.

## Spostrzeżenia

Firmy audytorskie objęte kontrolą tematyczną realizując dwa rodzaje usług atestacyjnych opracowały dwa niezależne rodzaje raportów:

- Raporty niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® i Rozporządzenia BMR.
- Raporty niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Podmiot Przekazujący Dane danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i Rozporządzenia BMR.

### ***3.2.11.1 Raporty niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID i WIBOR z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® i Rozporządzenia BMR***

Przedmiotowe raporty były adresowane do kierowników jednostek Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®.

W treści raportów wskazane były cele usługi atestacyjnej - ocena zgodności procesu przekazywania Danych Wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® zgodnie z mającymi zastosowanie wymogami Rozporządzenia BMR oraz Kodeksu Postępowania i wyrażenie na podstawie uzyskanych dowodów niezależnego wniosku z wykonanej usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność dotyczącego zgodności poszczególnych przedmiotów oceny z określonymi przez firmy audytorskie kryteriami.

W raportach zdefiniowane zostało pojęcie racjonalna pewność, która jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że usługa przeprowadzona zgodnie z KSUA 3000 (Z) zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Racjonalna pewność to mniej niż absolutna pewność.

W raportach zdefiniowano przedmiot zlecenia - wykonanie przez firmy audytorskie usług atestacyjnych dających racjonalną pewność za okres od dnia 17 czerwca 2021 roku do dnia 16 czerwca 2023 roku w odniesieniu do:

- 1) zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych w zakresie mającym wpływ na ustalenie stawek referencyjnych WIBID® oraz WIBOR®,
- 2) skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej Uczestników Fixingu oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności w zakresie procesów dotyczących zasad monitoringu i cyklicznych kontroli wewnętrznych,
- 3) zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestników Fixingu z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 4) zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Uczestników Fixingu z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi,

5) zgodności procesów realizowanych przez Uczestników Fixingu z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Uczestników Fixingu.

Zidentyfikowane przez firmy audytorskie kryteria oceny obejmowały w szczególności ocenę następujących kwestii:

- 1) Dane Wejściowe - Kodeks Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych
- 2) Skuteczność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej - Kodeks Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, w tym w szczególności w zakresie procesów dotyczących zasad monitoringu i cyklicznych kontroli wewnętrznych
- 3) Polityki i Procedury Uczestników Fixingu - Kodeks Postępowania Uczestników Fixingu WIBID i WIBOR oraz Rozporządzenie o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi
- 4) Procesy realizowane przez Uczestników Fixingu - Polityki i Procedury Uczestników Fixingu

Wszystkie raporty zawierały:

- stwierdzenia identyfikujące strony odpowiedzialne oraz opis odpowiedzialności biegłego rewidenta
- stwierdzenia, że zlecenia zostały wykonane zgodnie z regulacjami Krajowego Standardu Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”, przyjętego uchwałą nr 3436/52e/2019 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 8 kwietnia 2019 roku, z późniejszymi zmianami
- stwierdzenia, że firmy audytorskie stosują Krajowy Standard Kontroli Jakości 1 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Zarządzania Jakością (PL) 1 „Zarządzanie jakością dla firm wykonujących badania lub przeglądy sprawozdań finansowych lub zlecenia innych usług atestacyjnych i pokrewnych” przyjęty uchwałą nr 38/I/2022 Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego z dnia 15 listopada 2022 roku, który wymaga zaprojektowania, wdrożenia i utrzymywania systemu zarządzania jakością, w tym polityk oraz procedur dotyczących zgodności z zasadami etyki, standardami zawodowymi oraz mającymi zastosowanie regulacjami i przepisami prawa
- stwierdzenia, że zarówno biegli rewidenty, jak i firmy audytorskie przestrzegali wymogów niezależności i innych wymogów etycznych określonych w Międzynarodowym kodeksie etyki zawodowych księgowych (w tym w Międzynarodowych standardach niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych, przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3431/52a/2019 z dnia 25 marca 2019 roku w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów z późniejszymi zmianami oraz posiadali wymagane kompetencje i doświadczenie do przeprowadzenia tej usługi atestacyjnej. Kodeks IESBA oparty jest na podstawowych zasadach dotyczących uczciwości, obiektywizmu, zawodowych kompetencji i należytej staranności, zachowania poufności oraz profesjonalnego postępowania.

Raporty zawierały podsumowanie wykonanych prac będących podstawą wniosków biegłych rewidentów. W tym zakresie zaobserwowano zróżnicowany zakres informacji zawarty w raportach. W przy-

padku niektórych form audytorskich w załącznikach do raportu znalazły się informacje szczegółowe zawierające cele kontroli, opisy polityk i procedur podmiotu przekazującego dane w zakresie realizacji wymogów, opisy wykonanych przez biegłych rewidentów procedur wraz z podsumowaniem poczynionych ustaleń odnoszących się do treści Polityk i Procedur przyjętych przez Uczestników Fixingu, a także ustanowionych procesów oraz kontroli wewnętrznych realizowanych przez Uczestników Fixingu oraz ocena realizacji odpowiednich wymogów w kontekście określonych kryteriów oceny.

Wnioski biegłych rewidentów odnosiły się do rezultatów wykonanej pracy.

W przypadku wystąpienia wniosków z zastrzeżeniem zostały opisane podstawy takich wniosków z wyszczególnieniem zidentyfikowanych nieprawidłowości.

Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:

- zaprojektowania procesu przypisania kontrahentów oraz aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii FINREP (klasyfikacja FINREP)
- efektywności operacyjnej procesu nadawania kontrahentom kategorii FINREP
- zaprojektowania i wdrożenia systemu kontroli wewnętrznej Uczestników Fixingu, w szczególności w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących wyznaczonej zgodnie z Instrukcją FINREP kategorii kontrahenta, wyznaczania Kwotowań Wiążących zgodnie z wymogami Kodeksu Postępowania
- skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej
- zaprojektowania i wdrożenia Procedury Korekty Błędów

Pod względem zgodności z KSUA 3000 (Z) raporty są poprawne.

### ***3.2.11.2 Raporty niezależnego biegłego rewidenta z wykonania usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność w zakresie oceny zgodności przekazywania przez Podmiot Przekazujący Dane danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i Rozporządzenia BMR***

Przedmiotowe raporty były adresowane do kierowników jednostek Podmiotów Przekazujących Dane na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON®.

W treści raportów wskazane były cele usługi atestacyjnej - ocena zgodności procesu przekazywania Danych Wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® zgodnie z mającymi zastosowanie wymogami Rozporządzenia BMR oraz Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i wyrażenie na podstawie uzyskanych dowodów niezależnego wniosku z wykonanej usługi atestacyjnej dającej racjonalną pewność dotyczącego zgodności poszczególnych przedmiotów oceny z określonymi przez firmy audytorskie kryteriami.

W raportach zdefiniowane zostało pojęcie racjonalna pewność, która jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że usługa przeprowadzona zgodnie z KSUA 3000 (Z) zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Racjonalna pewność to mniej niż absolutna pewność.

W raportach zdefiniowano przedmiot zlecenia - wykonanie przez firmy audytorskie usług atestacyjnych dających racjonalną pewność za okres 6 miesięcy od dnia 13 lutego 2023 roku do dnia 12 sierpnia 2023 roku w odniesieniu do:

- 1) zgodności Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania, w tym w szczególności z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych w zakresie mającym wpływ na ustalenie stawek referencyjnych WIRON®,
- 2) skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych oraz jego zgodności z zasadami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 3) zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 4) zgodności prawno-regulacyjnej Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane z Rozporządzeniem o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych z wymogami określonymi w Kodeksie Postępowania,
- 5) zgodności procesów realizowanych przez Podmiot Przekazujący Dane w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych z wymogami wynikającymi z Polityk i Procedur Podmiotu Przekazującego Dane.

Zidentyfikowane przez firmy audytorskie kryteria oceny obejmowały w szczególności ocenę następujących kwestii:

- 1) Dane Wejściowe (uwzględniające korekty błędów) - Kodeks Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych, w tym w szczególności z uwzględnieniem zasad klasyfikacji danych wsadowych Procedury Przekazywania Danych w zakresie mającym wpływ na ustalenie stawek referencyjnych WIRON
- 2) Skuteczność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej - Kodeks Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych
- 3) Polityki i Procedury Podmiotu Przekazującego Dane - Kodeks Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych oraz Rozporządzenie o Wskaźnikach Referencyjnych wraz z jego aktami wykonawczymi w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych
- 4) Procesy realizowane przez Podmiot Przekazujący Dane - Polityki i Procedury Podmiotu Przekazującego Dane w zakresie odnoszącym się do Danych Wejściowych

Wszystkie raporty zawierały:

- stwierdzenia identyfikujące strony odpowiedzialne oraz opis odpowiedzialności biegłego rewidenta;
- stwierdzenia, że zlecenia zostały wykonane zgodnie z regulacjami Krajowego Standardu Usług Atestacyjnych Innych niż Badanie i Przegląd 3000 (Z) w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Atestacyjnych 3000 (zmienionego) – „Usługi atestacyjne inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”, przyjętego uchwałą nr 3436/52e/2019 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 8 kwietnia 2019 roku, z późniejszymi zmianami;
- stwierdzenia, że firmy audytorskie stosują Krajowy Standard Kontroli Jakości 1 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Zarządzania Jakością (PL) 1 „Zarządzanie jakością dla firm wykonujących badania lub przeglądy sprawozdań finansowych lub zlecenia innych usług atesta-

cyjnych i pokrewnych” przyjęty uchwałą nr 38/I/2022 Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego z dnia 15 listopada 2022 roku, który wymaga zaprojektowania, wdrożenia i utrzymywania systemu zarządzania jakością, w tym polityk oraz procedur dotyczących zgodności z zasadami etyki, standardami zawodowymi oraz mającymi zastosowanie regulacjami i przepisami prawa;

- stwierdzenia, że zarówno biegli rewidenci, jak i firmy audytorskie przestrzegali wymogów niezależności i innych wymogów etycznych określonych w Międzynarodowym kodeksie etyki zawodowych księgowych (w tym w Międzynarodowych standardach niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych, przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3431/52a/2019 z dnia 25 marca 2019 roku w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów z późniejszymi zmianami oraz posiadali wymagane kompetencje i doświadczenie do przeprowadzenia tej usługi atestacyjnej. Kodeks IESBA oparty jest na podstawowych zasadach dotyczących uczciwości, obiektywizmu, zawodowych kompetencji i należytej staranności, zachowania poufności oraz profesjonalnego postępowania.

Raporty zawierały podsumowanie wykonanych prac będących podstawą wniosków biegłych rewidentów. W tym zakresie zaobserwowano zróżnicowany zakres informacji zawarty w raportach. W przypadku niektórych firm audytorskich w załącznikach do raportu znalazły się informacje szczegółowe zawierające cele kontroli, opisy polityk i procedur podmiotu przekazującego dane w zakresie realizacji wymogów, opisy wykonanych przez biegłych rewidentów procedur wraz z podsumowaniem poczynionych ustaleń odnoszących się do treści Polityk i Procedur przyjętych przez Podmioty Przekazujące Dane, a także ustanowionych procesów oraz kontroli wewnętrznych realizowanych przez Podmioty Przekazujące Dane oraz ocena realizacji odpowiednich wymogów w kontekście określonych kryteriów oceny.

Wnioski biegłych rewidentów odnosiły się do rezultatów wykonanej pracy.

W przypadku wystąpienia wniosków z zastrzeżeniem lub negatywnych zostały opisane podstawy takich wniosków z wyszczególnieniem zidentyfikowanych nieprawidłowości.

Pod względem zgodności z KSUA 3000 (Z) raporty są poprawne.

### 3.2.12 Dokumentacja

Zgodnie z par. 79 KSUA 3000 (Z): „Biegły rewident terminowo sporządza dokumentację zlecenia, która dostarcza podstaw do sporządzenia raportu atestacyjnego, i która jest wystarczająca i odpowiednia, aby umożliwić doświadczonemu biegłemu rewidentowi, niemającemu wcześniejszego związku ze zleceniem, zrozumienie:

(a) rodzaju, rozłożenia w czasie i zakresu procedur wykonanych w celu zapewnienia przestrzegania stosownych MSUA oraz mających zastosowanie wymogów prawnych i regulacyjnych,

(b) wyników wykonanych procedur oraz uzyskanych dowodów oraz

(c) znaczących spraw, jakie pojawiły się w trakcie zlecenia, wyciągniętych wniosków ich dotyczących oraz istotnych zawodowych osądów dokonanych podczas dochodzenia do tych wniosków.”



## **Spostrzeżenia**

Dokumentacje sporządzone przez firmy audytorskie zawierają wymagane Standardem informacje, zostały sporządzone terminowo oraz zostały zamknięte w terminie nie przekraczającym 60 dni po dacie wydania raportu atestacyjnego.

## 4 KWESTIE WYMAGAJĄCE ZWRÓCENIA UWAGI W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ USŁUG

### 4.1 KLASYFIKACJA FINREP I PRZYPORZĄDKOWANIE TRANSAKCJI DO POSZCZEGÓLNYCH PLIKÓW ZGODNIE Z PROCEDURĄ PRZEKAZANIA DANYCH

Zgodnie z pkt 1.2 Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® Uczestnik Fixingu zobowiązany jest do przekazywania Administratorowi w Dniu Fixingu na każdy z Terminów Fixingowych zarówno Kwotowania Modelowego, jak i Kwotowania Wiążącego.

W załączniku nr 7 do Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® – Procedura Przekazywania Danych został określony między innymi zakres oraz sposób przekazywania Administratorowi przez Uczestników Fixingu danych i informacji.

Z kolei zgodnie z Kodeksem Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych Administrator zobowiązany jest między innymi do ustalania Wskaźników Transakcyjnych zgodnie z Regulaminem Wskaźników Transakcyjnych. Podmiot przekazujący dane zobowiązany jest do przekazywania danych, w tym danych wejściowych, w zakresie wskazanym w Kodeksie postępowania.

Pkt 6 Kodeksu postępowania rodziny transakcyjnych wskaźników referencyjnych precyzuje dane wejściowe stosowane przez Administratora do opracowywania wskaźników transakcyjnych.

W załączniku nr 9 do Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych – Procedura Przekazywania Danych zostały doprecyzowane między innymi rodzaje danych oraz zakres danych podlegających przekazaniu przez Podmiot Przekazujący Dane.

Kategoryzacja podmiotów jest oparta o klasyfikację FINREP na podstawie dokumentu: „Instrukcja uzupełniająca pakiet FINREP jednostkowy (FINPL)”, z uwzględnieniem dodatkowych grupowań do segmentów wskazanych w Procedurze Przekazywania Danych.

W obu Kodeksach postępowania zdefiniowane zostało pojęcia:

- Instrukcja FINREP - dokument „Instrukcja uzupełniająca pakiet FINREP jednostkowy (FINPL)”, dostępny na stronie internetowej [www.nbp.pl](http://www.nbp.pl) ze wszystkimi zmianami oraz uzupełnieniami.

Zgodnie z Procedurami Przekazywania Danych klasyfikacja kontrahentów Podmiotów Przekazujących Dane powinna być dokonywana według stanu faktycznego z dnia przekazywania Danych.

W ramach zrealizowanych przez firmy audytorskie usług atestacyjnych dających racjonalną pewność w zakresie:

- oceny zgodności przekazywania przez Uczestników Fixingu danych wejściowych na potrzeby ustalania stawek referencyjnych WIBID® i WIBOR® z wymogami Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR® i Rozporządzenia BMR;

- oceny zgodności przekazywania przez Podmiot Przekazujący Dane danych wejściowych na potrzeby ustalania wskaźnika referencyjnego WIRON® z wymogami Kodeksu Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych i Rozporządzenia BMR.

zostały zidentyfikowane błędy w danych wejściowych przekazywanych do Administratora.

Błędy dotyczyły w szczególności:

- nieprawidłowej pierwotnej klasyfikacji kontrahentów banków do odpowiedniej kategorii podmiotów na podstawie dokumentu: „Instrukcja uzupełniająca pakiet FINREP jednostkowy (FINPL)”, z uwzględnieniem dodatkowych wymogów dotyczących grupowań podmiotów do segmentów wskazanych w Kodeksie Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, Kodeksie Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych oraz Procedurach Przekazywania Danych będących załącznikami do w/w Kodeksów Postępowania;
- procesu aktualizacji przypisania kontrahentów do właściwych kategorii podmiotów na podstawie dokumentu: „Instrukcja uzupełniająca pakiet FINREP jednostkowy (FINPL)” w przypadku zmiany charakteru prowadzonej działalności gospodarczej lub wielkości zatrudnienia;
- procesu Korekty Błędów w zakresie przypisania kontrahentów do właściwych kategorii podmiotów.

Zgodnie z zapisami Procedur Przekazywania Danych WIBID®/WIBOR® i WIRON® klasyfikacja kontrahentów podmiotów przekazujących dane dokonywana jest na podstawie Instrukcji FIN-REP według stanu faktycznego z dnia przekazywania Danych. Klasyfikacja Przedsiębiorstw w instrukcji FINREP opiera się o dane o wielkości zatrudnienia na koniec roku obrotowego.

Nieprawidłowa klasyfikacja kontrahentów do odpowiedniej kategorii podmiotów i brak aktualizacji dotyczył w szczególności kontrahentów zaklasyfikowanych do kategorii przedsiębiorstw.

Klasyfikacja Przedsiębiorstw do podkategorii MSP lub Duże Przedsiębiorstwo dokonywana jest w oparciu o dane o wielkości zatrudnienia na koniec poprzedniego roku obrotowego danej jednostki.

W Instrukcji wypełniania formularzy sprawozdawczych FINREP Jednostkowy wydanej przez NBP w czerwcu 2022 roku kategoria przedsiębiorstw została zdefiniowana w następujący sposób:

II.1 Przedsiębiorstwa – wszystkie jednostki, których główną działalnością jest produkcja, obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych. Do grupy tej zalicza się również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła na koniec ostatniego zakońzonego roku obrotowego więcej niż 9 osób.

II.1.1. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP)

Małym i średnim przedsiębiorstwem (MSP) określa się jednostkę instytucjonalną, w której liczba pracujących na koniec ostatniego zakońzonego roku obrotowego wynosiła mniej niż 250 osób oraz osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła na koniec ostatniego zakońzonego roku obrotowego więcej niż 9 osób, lecz mniej niż 250 osób.

Kategoria ta obejmuje także mikroprzedsiębiorstwa (przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących na koniec ostatniego zakońzonego roku obrotowego wynosiła do 9 osób włącznie). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, w ramach której liczba pracujących na koniec

ostatniego zakończonego roku obrotowego nie przekraczała 9 osób są zaliczane do kategorii przedsiębiorców indywidualnych (gospodarstwa domowe).

#### II.1.2. Duże przedsiębiorstwa

Dużym przedsiębiorstwem określa się jednostkę instytucjonalną, w której liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła co najmniej 250 osób oraz osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła co najmniej 250 osób.”

W zakresie liczby pracujących Instrukcja zawiera następujący przepis: „Wielkość zatrudnienia obejmuje osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, mianowanie, powołanie, wybór) łącznie z właścicielem i współwłaścicielami podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą (jeżeli w podmiocie pracują) oraz pomagającymi członkami rodzin. Nie dotyczy zatem osób zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło czy umowy zlecenia. Nie wlicza się też pracowników sezonowych. Wielkość zatrudnienia obliczana jest wg stanu na dzień sprawozdawczy i obejmuje zarówno osoby zatrudnione w pełnym jak i niepełnym wymiarze czasu pracy (zatrudnienie tych ostatnich nie podlega przeliczeniu na pełne etaty).

Instrukcja nie precyzuje:

- źródeł danych o zatrudnieniu, z których miałyby korzystać Podmioty Przekazujące Dane dla zapewnienia spójności i wiarygodności informacji;
- kwestii częstotliwości okresowej weryfikacji i aktualizacji danych o zatrudnieniu.

Powyższa kwestia stanowiła główne źródło nieprawidłowości zidentyfikowanych w ramach przeprowadzonych przez firmy audytorskie usług atestacyjnych w zakresie oceny poprawności klasyfikacji kontrahentów Podmiotów Przekazujących Dane do odpowiedniej kategorii podmiotów.

Wątpliwości budzi zapis w Procedurach Przekazywania Danych dotyczący „klasyfikacji dokonywanej według stanu faktycznego z dnia przekazywania danych” w kontekście możliwości aktualizacji danych o zatrudnieniu na dzień przekazywania danych.

W Instrukcji wypełniania formularzy sprawozdawczych FINREP Jednostkowy wydanej przez NBP w grudniu 2023 roku definicje przedsiębiorstw nie uległy zmianie, natomiast doprecyzowano następujące kwestie związane z aktualizacją danych i źródłem ich pozyskania:

1.18. Klasyfikacja podmiotowa podlega okresowej weryfikacji nie rzadziej niż raz w roku, w terminie do 31 marca następującego po roku, w którym dokonano klasyfikacji bądź weryfikacji.

1.19. W przypadku wystąpienia obiektywnych powodów, niezależnych od banku, uniemożliwiających pozyskanie danych na temat zatrudnienia na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego, takich jak np. odmowa udzielenia informacji poufnej przez podmiot gospodarczy z którym bank nie ma już relacji biznesowej, zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym braku informacji na temat podmiotu w wykorzystywanych zewnętrznych źródłach danych, przyjmuje się dla potrzeb wymogów FINREP ostatnią wartość zatrudnienia dostępną w banku lub wartość zatrudnienia podaną przez podmiot na datę inną niż koniec roku obrotowego.

Instrukcja FINREP wydana w czerwcu 2022 i obowiązująca na dzień realizacji usług atestacyjnych nie odnosi się do kwestii aktualizacji zatrudnienia, instrukcja wydana w grudniu 2023 doprecyzowuje, że „klasyfikacja podmiotowa podlega okresowej weryfikacji nie rzadziej niż raz w roku, w terminie do 31 marca następującego po roku, w którym dokonano klasyfikacji bądź weryfikacji”. Jednocześnie ani in-

strukcje FINREP, ani Procedury Przekazywania Danych nie precyzują, co powinno stanowić źródło danych o wielkości zatrudnienia w podmiotach gospodarczych. Powyższe może generować ryzyko, że ten sam podmiot może zostać zaklasyfikowany do różnych kategorii w Podmiotach Przekazujących Dane na podstawie informacji o wielkości zatrudnienia pochodzących z różnych źródeł.

## 4.2 Zakres informacji zawartych w raporcie z usług atestacyjnych

Paragrafy 67-69 KSUA 3000 (Z) określają podstawowe wymogi związane ze sporządzeniem raportu atestacyjnego. Dodatkowe wymogi zostały określone w Kodeks Postępowania wskazując, że:

Raport z Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych jest niezwłocznie po jego otrzymaniu przekazywany przez Uczestnika Fixingu/Podmiot Przekazujący Dane do Administratora oraz do KNF. Uczestnik Fixingu/Podmiot Przekazujący Dane uzgadnia w zleceniu, że raport zawierał będzie, w szczególności:

- podsumowanie Zewnętrznego Audytu Danych Wejściowych, wraz z opinią z wykonania tego audytu, z uwzględnieniem opisu metodologii odpowiednio do zakresu badania,
- podsumowanie odnotowanych nieprawidłowości oraz zestawienie odnotowanych niezgodności Uczestnika Fixingu/ Podmiotu Przekazującego Dane.

Raporty wszystkich firm audytorskich zostały sporządzone zgodnie z KSUA 3000 (Z) i zawierały wszystkie elementy określone w par. 69 tego Standardu.

Jednak szczegółowość informacji, w tym dotyczącej zakresu przeprowadzonych procedur jest różna w poszczególnych raportach. Powyższe zostało przedstawione w Tabeli 1 stanowiącej Załącznik nr 2 niniejszego Raportu

Niektóre raporty z wykonania usługi atestacyjnej posiadają załączniki zawierające szczegółowe informacje dotyczące celu kontroli, opisy polityk i procedur Podmiotu Przekazującego Dane w zakresie realizacji wymogów, opisy wykonanych przez biegłego rewidenta procedur wraz z podsumowaniem poczynionych ustaleń oraz ocenę realizacji wymogów w kontekście określonych kryteriów oceny. Inne raporty prezentują informację dotyczącą podsumowania wykonanej pracy będącej podstawą wniosku biegłego rewidenta bez odniesienia do szczegółowych wymogów wynikających z Kodeksów Postępowania i rozporządzenia BMR.

Ponadto w niektórych raportach nie zostały zaprezentowane szczegółowe informacje dotyczące skali nieprawidłowości związanych z błędną klasyfikacją podmiotów zgodnie z FINREP.. Z informacji uzyskanych od firmy audytorskiej wynikało to z faktu, że firma audytorska odniosła się w raporcie do skorygowanych danych wejściowych, tj. danych, które zostały skorygowane przez banki w wyniku zidentyfikowanych uprzednio błędów wskazując jedynie, że kontrola w zakresie zapewnienia aktualności danych dotyczących kategorii kontrahenta wyznaczonej zgodnie z instrukcją FINREP nie została zaprojektowana i wdrożona w sposób odpowiedni

Zróznicowany zakres informacji zawarty w raportach mógł potencjalnie budzić wątpliwości co do jakości i zakresu przeprowadzonych przez biegłych rewidentów atestacji danych wejściowych przekazywanych na potrzeby opracowywania wskaźnika referencyjnego stóp procentowych WIBID® i WIBOR® oraz WIRON® oraz kompletności informacji zawartych w raportach, jednak różnice w zawartości raportów końcowych mieściły się w ramach wymogów standardu KSUA 3000 (Z).

# 5 ZAŁĄCZNIK 1. WSKAŹNIKI REFERENCYJNE STÓP PROCENTOWYCH – ASPEKTY NADZORU I KONTROLI

## 5.1 WSKAŹNIKI REFERENCYJNE STÓP PROCENTOWYCH

Wskaźniki referencyjne stóp procentowych są wskaźnikami, które odgrywają ważną rolę w realizacji polityki pieniężnej i w związku z tym Unia Europejska wprowadziła przepisy szczególne dotyczące takich wskaźników referencyjnych<sup>1</sup> np. Załącznik I do Rozporządzenia BMR.

Kluczowe wskaźniki referencyjne to wskaźniki, których zaprzestanie administrowania przez administratora może spowodować nieważność umów finansowych lub instrumentów finansowych, narazić konsumentów i inwestorów na straty oraz wpłynąć na stabilność systemu finansowego.

Zgodnie z definicją rozporządzenia BMR **wskaźnik referencyjny**:

oznacza dowolny indeks stanowiący odniesienie do określenia kwoty przypadającej do zapłaty z tytułu instrumentu finansowego lub umowy finansowej lub do określenia wartości instrumentu finansowego bądź indeks stosowany do pomiaru wyników funduszu inwestycyjnego w celu śledzenia stopy zwrotu takiego indeksu lub określenia alokacji aktywów z portfela, lub obliczania opłat za wyniki.<sup>2</sup>

Tej definicji ogólnej wskaźnika referencyjnego towarzyszy szereg definicji szczegółowych tak przedmiotowych jak istotnościowych, wśród których **wskaźnik referencyjny stóp procentowych**

oznacza wskaźnik referencyjny, który na potrzeby pkt 1 lit. b) ppkt (ii) niniejszego ustępu jest wyznaczany w oparciu o stopę, według której banki mogą udzielać pożyczek innym bankom lub agentom lub pożyczać od innych banków lub agentów na rynku finansowym.<sup>3</sup>

Rozporządzenie BMR nadało organowi nadzoru, którym w odniesieniu do wskaźnika WIBOR jest Komisja Nadzoru Finansowego, specjalne uprawnienia np. do zażądania obowiązkowego administrowania kluczowym wskaźnikiem referencyjnym, aby zachować istnienie danego wskaźnika referencyjnego.

Rozporządzenie BMR przewiduje również, w art. 23c, że w przypadku konieczności zaprzestania opracowywania kluczowego wskaźnika referencyjnego, państwo może wydać akt prawny zastępujący taki wskaźnik referencyjny we wszelkich umowach, w których nie ma postanowień umownych na tę okoliczność, innym wskaźnikiem tzw. zamiennikiem wskaźnika referencyjnego.

Wskaźnik WIBOR® wraz ze wskaźnikiem WIBID® i WIRON® tworzą rodzinę wskaźników referencyjnych i występują pod wspólną nazwą „Stawek Referencyjnych”.

---

<sup>1</sup> BMR – ang. Benchmark Regulation – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych wraz z towarzyszącym mu Załącznikiem nr I (Dz.U. L 171 z 29.6.2016, str. 1–65).

<sup>2</sup> Art. 3 ust. 1 pkt 3.

<sup>3</sup> Art. 3. ust. 1 pkt 22.

### 5.1.1 WIBOR® I WIBID®

**Wskaźnik WIBOR®** jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej odzwierciedlającym poziom stopy procentowej, po jakiej banki mogłyby udzielać innym środki pieniężne (depozyty) na określony termin.

**Wskaźnik WIBID®** jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej odzwierciedlającym poziom stopy procentowej, po jakiej banki mogłyby przyjmować od innych banków środki pieniężne (depozyty) na określony termin.

Metoda Stawek Referencyjnych WIBID® i WIBOR® obejmuje:

- 1) Metodę Ustalania Stawek Referencyjnych - w formie **Fixingu** - stosowaną przez administratora na podstawie danych przekazywanych przez uczestników Fixingu, oraz
- 2) Metodę **Kaskady Danych**, stosowaną przez uczestników Fixingu<sup>1</sup> do przygotowania i przekazania kwotowań.
- 3) **Fixing** jest procesem ustalania stawek referencyjnych przez Administratora. Proces ten odbywa się w dwóch wyznaczonych godzinach w zależności od Terminu Fixingowego<sup>2</sup>:
- 4) a) godzina 17 dla Terminu Fixingowego - overnight O/N oraz Terminu Fixingowego – tomorrow/next (T/N),
- 5) b) godzina 11 dla wszystkich Terminów Fixingowych z wyjątkiem Terminu Fixingowego - overnight O/N oraz Terminu Fixingowego – tomorrow/next (T/N).

**Metoda Ustalania Stawek Referencyjnych w formie Fixingu** polega na tym, że Administrator wyznacza wskaźniki referencyjne WIBID® i WIBOR® w ramach procesu Fixingu, w oparciu o kwotowania przekazywane przez uczestników Fixingu. Wskaźniki Referencyjne wyznaczone są dla terminów Fixingowych. W każdym dniu Fixingu administrator ustala wartość uśrednioną przekazanych przez uczestników Fixingu kwotowań na dany termin Fixingowy według następujących zasad:

- 1) po usunięciu (odrzuconiu) czterech kwotowań skrajnych, tj. dwóch o wartości najmniejszej oraz dwóch o wartości największej, w przypadku, gdy zgłoszono nie mniej niż 10 kwotowań,
- 2) po usunięciu (odrzuconiu) jednego najniższego i jednego najwyższego kwotowania, w przypadku, gdy zgłoszono 8 lub 9 kwotowań,
- 3) bez odrzucenia żadnego z kwotowań w przypadku zgłoszenia 6 lub 7 kwotowań.

---

<sup>1</sup> Uczestnik Fixingu to podmiot, który otrzymał potwierdzenie od Administratora o nadaniu statusu Uczestnika Fixingu i następnie nie utracił tego statusu na zasadach określonych w Kodeksie Postępowania.

<sup>2</sup> Terminy Fixingowe to terminy depozytów, na które Uczestnicy Fixingu, zgodnie z Kodeksem Postępowania zobowiązani są zgłosić Kwotowania w Dniu Fixingu, Dzień Fixingu to Dzień Roboczy, w którym odbywa się Fixing, t.j. dzień kalendarzowy, z wyjątkiem sobót, niedziel oraz dni ustawowo wolnych od pracy, w którym Uczestnicy Fixingu prowadzą działalność na polskim rynku pieniężnym

Minimalna liczba kwotowań niezbędnych do przeprowadzenia Fixingu na dany termin Fixingowy wynosi 6. W przypadku przekazania administratorowi przez uczestników Fixingu 5 lub mniej kwotowań na dany termin Fixingowy, administrator nie ustala stawek referencyjnych na taki termin Fixingowy.

**Metoda Kaskady Danych** to sformalizowany sposób przygotowania danych wejściowych dla Administratora. Metoda ta wprowadza ścisłą hierarchię w procedurze opracowywania kwotowań, tzn. kolejność uwzględniania danych przez bank w celu wyznaczenia konkretnej wartości przekazanej administratorowi danego dnia.

Uczestnik Fixingu przygotowuje dane wejściowe zakładając bezpośrednie wykorzystanie danych transakcyjnych pochodzących z najwyższych możliwych poziomów kaskady danych, począwszy od rynku bazowego, kończąc na zdefiniowanych rynkach powiązanych (kwotowanie modelowe); kiedy nie jest to możliwe, jako wynik działania metody kaskady danych uznaje się zgłaszane w każdym dniu Fixingu kwotowanie wiążące.

### 5.1.2 WIRON®

**Wskaźnik WIRON®** jest to indeks transakcyjny opracowywany na podstawie transakcji depozytowych zawieranych przez podmioty przekazujące dane z instytucjami finansowymi oraz z dużymi przedsiębiorstwami. WIRON® jest indeksem przeznaczonym do stosowania jako wskaźnik referencyjny stopy procentowej i wybranym przez Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych stopy procentowej, jako alternatywny wskaźnik referencyjny stopy procentowej.

## 5.2 DANE

BMR najwyżej w hierarchii źródeł stawia dane transakcyjne. Genezą tego podejścia był sceptycyzm wobec dominującego przez lata na rynku rozwiązania bazującego na ocenie eksperckiej panelistów dostarczających kwotowania referencyjne. Przykłady manipulacji stawkami kwotowań udokumentowane na wielu rynkach podważały wiarygodność opartych o nie wskaźników referencyjnych a tym samym prawidłowości funkcjonowania rynku pieniężnego i rynku długu.

Dane transakcyjne powinny przede wszystkim pochodzić z transakcji dokonywanych przez podmiot przekazujący dane na danym rynku, którego pomiar jest celem wskaźnika referencyjnego, lub, jeżeli nie jest to wystarczające, transakcje dokonywane przez niego na rynkach powiązanych.<sup>1</sup> Z braku kwotowań mogłyby zostać użyte uwagi podmiotu przekazującego dane dotyczące transakcji dokonywanych przez osobę trzecią na rynku podmiotu przekazującego, zatwierdzone kwotowania lub orientacyjne kwotowania czy oceny eksperckie.<sup>2</sup>

Przekazywane dane wejściowe mogą być korygowane, w szczególności pod wpływem odstępu czasowego pomiędzy dokonaniem transakcji a przekazaniem danych wejściowych oraz wpływu wszelkich zdarzeń rynkowych pomiędzy dokonaniem transakcji a przekazaniem danych wejściowych, interpolacji lub

---

<sup>1</sup> Załącznik I pkt 1 lit. a).

<sup>2</sup> Załącznik I pkt 1 lit. b) – d).



ekstrapolacji z danych dotyczących transakcji, czy wreszcie korekt w celu odzwierciedlenia zmian w zdolności kredytowej podmiotów przekazujących dane oraz innych uczestników rynku.<sup>1</sup>

### 5.3 JEDNOSTKA NADZORCZA

Rozporządzenie BMR w celu sprawowania nadzoru nad administratorem wskaźnika referencyjnego wprowadziło instytucję nadzoru w postaci niezależnego komitetu. Jest to uregulowanie odrębne dla wskaźników referencyjnych stóp procentowych, które ma zastosowanie w miejsce wymogów art. 5 ust. 4 i 5. Szczegóły dotyczące członkostwa w tym Komitecie są podawane do wiadomości publicznej, łącznie z wszelkimi oświadczeniami w sprawie konfliktu interesów oraz informacjami dotyczącymi procesu wyboru i mianowania jego członków. Jego protokołowane posiedzenia powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na cztery miesiące.

Komitet nadzorczy wypełniać ma wszystkie zadania przewidziane w art. 5 ust. 3 rozporządzenia:

- a) dokonywanie co najmniej raz w roku przeglądu definicji i metody dotyczącej wskaźnika referencyjnego;
- b) nadzorowanie zmian wprowadzanych w zakresie metody dotyczącej wskaźnika referencyjnego oraz możliwość wymagania od administratora zasięgnięcia opinii w przypadku takich zmian;
- c) nadzorowanie ram kontroli administratora, zarządzania wskaźnikiem referencyjnym i jego funkcjonowania, a jeżeli wskaźnik referencyjny opiera się na danych wejściowych pochodzących od podmiotów przekazujących dane – kodeksu postępowania, o którym mowa w art. 15;
- d) dokonywanie przeglądu i zatwierdzanie procedur zaprzestania opracowywania wskaźnika referencyjnego, w tym zasięganie opinii dotyczących zaprzestania;
- e) nadzorowanie osób trzecich uczestniczących w opracowywaniu wskaźnika referencyjnego, w tym podmiotów odpowiedzialnych za obliczenia lub rozpowszechnianie;
- f) dokonywanie oceny wewnętrznych i zewnętrznych audytów lub przeglądów oraz monitorowanie wdrażania zidentyfikowanych działań naprawczych;
- g) jeżeli wskaźnik referencyjny opiera się na danych wejściowych pochodzących od podmiotów przekazujących dane – monitorowanie danych wejściowych oraz podmiotów przekazujących dane wejściowe, jak również działań administratora dotyczących kwestionowania lub walidacji przekazywanych danych wejściowych;
- h) jeżeli wskaźnik referencyjny opiera się na danych wejściowych pochodzących od podmiotów przekazujących dane – podejmowanie skutecznych działań w odniesieniu do naruszeń kodeksu postępowania, o którym mowa w art. 15; oraz
- i) powiadamianie odpowiednich właściwych organów o przypadkach niewłaściwego zachowania ze strony podmiotów przekazujących dane, w przypadku gdy wskaźnik referencyjny opiera się na danych wejściowych pochodzących od podmiotów przekazujących dane, lub administratorów, o których jednostka nadzorcza powzięła wiadomość, oraz o wszelkich odbiegających od normy lub podejrzanych danych wejściowych.

W Polsce Komitet Nadzorczy Wskaźników Referencyjnych Rynku Kapitałowego przy GPW Benchmark S.A. jest jednostką nadzorczą powołaną zgodnie z wymaganiami rozporządzenia BMR, w celu zapewnienia efektywnego nadzoru nad wszystkimi aspektami opracowywania wskaźników referencyjnych rynku

---

<sup>1</sup> Załącznik I pkt 2.

kapitałowego, w tym indeksów z Rodziny Indeksów Giełdowych WIG i Rodziny Indeksów Obligacji Skarbowych.

Komitet Nadzorczy został powołany do życia z dniem 1 grudnia 2019 roku. Tryb pracy jednostki nadzorczej opisuje Regulamin Komitetu Nadzorczego Wskaźników Referencyjnych Rynku Kapitałowego. Zgodnie z jego regulaminem składa się on z 3-5 członków powoływanych przez Administratora na dwuletnią kadencję. Komitet Nadzorczy jest zdolny do podejmowania decyzji wyłącznie wtedy, gdy w jego składzie znajduje się co najmniej 3 członków. Kandydatów na członków Komitetu Nadzorczego Administrator wskazuje, mając na względzie konieczność zapewnienia odpowiedniej wyważonej reprezentacji w Komitecie Nadzorczym zainteresowanych stron, w tym w szczególności obecność w składzie Komitetu Nadzorczego przedstawicieli podmiotów nadzorowanych wykorzystujących Wskaźniki Referencyjne Rynku Kapitałowego i wszelkich innych zainteresowanych stron, takich jak operatorów infrastruktury rynkowej, członków niezależnych oraz pracowników Administratora.

Zgodnie z Regulaminem Komitetu Nadzorczego jego zebrania powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. W badanym okresie Komitet zebrał się dziesięciokrotnie.

## 5.4 AUDYTY

Bardzo ważnym instrumentem kontroli ustanowionym przez rozporządzenie BMR jest obowiązek regularnego przeprowadzenia audytu zarówno administratora danych jak i podmiotu przekazującego dane.

Na administratorze danych spoczywa obowiązek wyznaczenia niezależnego audytora, którego zadaniem jest dokonywanie przeglądów i przedstawianie sprawozdań dotyczących przestrzegania przez administratora metody dotyczącej wskaźnika referencyjnego oraz samego rozporządzenia BMR. Audyt ten przeprowadza się po raz pierwszy po upływie sześciu miesięcy od wprowadzenia kodeksu postępowania, a następnie co dwa lata.<sup>1</sup>

W odniesieniu do podmiotu przekazującego dane komitet nadzorczy może wymagać przeprowadzenia zewnętrznego audytu w przypadku niezadowolenia z jakiegokolwiek aspektu jego postępowania.

## 5.5 SYSTEMY I ŚRODKI KONTROLI PODMIOTU PRZEKAZUJĄCEGO DANE

Rozporządzenie BMR wprowadziło konieczność opracowania przez administratora danych kodeksu postępowania w odniesieniu do każdego wskaźnika referencyjnego, w którym wyraźnie określa zakres odpowiedzialności podmiotów przekazujących dane w odniesieniu do przekazywania danych wejściowych, i zapewnia, aby taki kodeks postępowania był zgodny z zapisami rozporządzenia. Na administratora nałożono obowiązek upewnienia się na bieżąco, że podmioty przekazujące dane stosują się do zasad kodeksu postępowania, przy czym czyni to nie rzadziej niż raz w roku oraz przy okazji wprowadzania zmian do tego kodeksu.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Załącznik I pkt 4.

<sup>2</sup> Art. 15 ust. 1.

W Polsce rola administratora wskaźników referencyjnych przypadła spółce GPW Benchmark S.A., która jest administratorem wskaźników referencyjnych działającym na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w oparciu o art. 34 Rozporządzenia o Wskaźnikach Referencyjnych (BMR) i jest wpisaną do rejestru ESMA. GPW Benchmark opracowała w odniesieniu do wskaźników referencyjnych stóp procentowych dwa kodeksy:

- 1) Kodeks Postępowania Uczestników Fixingu WIBID® i WIBOR®, przyjęty Uchwałą Zarządu 48/2019 z dnia 6 grudnia 2019 r. (z późn. zmianami), oraz
- 2) Kodeks Postępowania Rodziny Transakcyjnych Wskaźników Referencyjnych, przyjęty Uchwałą Zarządu nr 71/2022 z dnia 10 października 2022 roku, który ma zastosowanie w odniesieniu do stawek WIRON®.

Obu kodeksom towarzyszą dokumenty szczegółowe przygotowane przez administratora jak regulaminy, polityki i procedury.<sup>1</sup>

Wspomniany powyżej Załącznik nr 1 do rozporządzenia BMR oprócz wymogów określonych w art. 15 i 16 wobec podmiotów przekazujących dane na potrzeby wskaźnika referencyjnego stóp procentowych postawił dodatkowe wymagania. Jednym z nich jest wymóg pisemnego potwierdzenia przez każdego dostawcę danych oraz jego bezpośredniego przełożonego, że zapoznali się z kodeksem postępowania i że będą go stosować.<sup>2</sup>

Ponadto dodano szereg szczegółowych wymagań stawianych systemom i środkom kontroli podmiotu przekazującego dane:

- b) opis obowiązków w ramach każdego przedsiębiorstwa, w tym zasad dotyczących sprawozdawczości wewnętrznej i odpowiedzialności, łącznie z lokalizacją dostawców danych i kierowników oraz imionami i nazwiskami odpowiednich osób i ich zastępców;
- c) wewnętrzne procedury zatwierdzania przekazywanych danych wejściowych;
- d) postępowania dyscyplinarne dotyczące usiłowania dokonania manipulacji lub niezgłoszenia dokonania lub usiłowania dokonania manipulacji przez strony zewnętrzne w odniesieniu do procesu przekazywania danych;
- e) skuteczne procedury zarządzania konfliktami interesów i środki kontroli komunikowania się, zarówno w ramach podmiotów przekazujących dane, jak i pomiędzy nimi a stronami trzecimi, aby zapobiec jakiegokolwiek niewłaściwemu wpływowi z zewnątrz na odpowiedzialnych za dostarczanie danych; dostawcy danych pracują w lokalizacjach, które są fizycznie oddzielone od lokalizacji podmiotów dokonujących transakcji na oprocentowanych instrumentach pochodnych;
- f) skuteczne procedury zapobiegania lub kontroli wymiany informacji pomiędzy osobami dokonującymi czynności wiążących się z ryzykiem konfliktu interesów, w przypadku których wymiana informacji może wpływać na dane przekazywane na potrzeby wskaźnika referencyjnego;
- g) zasady mające na celu uniknięcie zмовы podmiotów przekazujących dane oraz zмовы pomiędzy podmiotami przekazującymi dane a administratorami wskaźnika referencyjnego;

---

<sup>1</sup> <https://gpwbenchmark.pl/dokumentacja-indeksow-gieldowych>.

<sup>2</sup> Załącznik I pkt 6.

- h) środki mające zapobiec wywieraniu przez jakąkolwiek osobę niewłaściwego wpływu na sposób, w jaki osoby zaangażowane w przekazywanie danych wejściowych przeprowadzają te działania, lub ograniczyć taką możliwość;
- i) zlikwidowanie bezpośredniego powiązania między wynagrodzeniem pracowników zaangażowanych w przekazywanie danych wejściowych a wynagrodzeniem osób zajmujących się innym rodzajem działalności lub dochodami generowanymi przez takie osoby, gdy w związku z tymi dwoma rodzajami działalności może powstać konflikt interesów;
- j) środki kontroli mające na celu zidentyfikowanie jakiejkolwiek transakcji odwracalnej, która nastąpiła po przekazaniu danych wejściowych.<sup>1</sup>

Prawidłowa dokumentacja wszystkich procesów związanych z przekazywaniem danych związana jest z koniecznością prowadzenia szeregu szczegółowych rejestrów. Załącznik nr 1 do rozporządzenia BMR wymaga prowadzenia następujących rejestrów:

- a) wszystkich stosownych aspektów przekazywania danych wejściowych;
- b) procesu regulującego określanie danych wejściowych oraz ich zatwierdzanie;
- c) imion i nazwisk dostawców danych i zakresu ich obowiązków;
- d) wszelkiej komunikacji pomiędzy dostawcami danych i innymi osobami, w tym wewnętrznymi i zewnętrznymi podmiotami dokonującymi transakcji i brokerami, odnoszących się do określania lub przekazywania danych wejściowych;
- e) wszelkich wzajemnych relacji pomiędzy dostawcami danych a administratorem lub jakimkolwiek podmiotem odpowiedzialnym za dokonywanie obliczeń;
- f) wszelkich zapytań dotyczących danych wejściowych i rezultatów takich zapytań;
- g) sprawozdań z analiz wrażliwości dotyczących portfeli handlowych swapów stopy procentowej i wszelkich innych portfeli handlowych instrumentów pochodnych, charakteryzujących się istotną ekspozycją na ustalenie stóp procentowych w odniesieniu do danych wejściowych.

Rejestry mają być przechowywane na nośniku, który pozwala na przechowywanie informacji do przyszłego wglądu wraz z udokumentowaną ścieżką audytu<sup>2</sup>. Ponadto postawiono wymóg przeprowadzania regularnych wewnętrznych przeglądów danych wejściowych i procedur<sup>3</sup>.

Załącznik nr 1 reguluje również częstotliwość przeprowadzania audytów zewnętrznych w obszarach danych wejściowych przekazanych przez podmioty przekazujące dane na potrzeby wskaźnika referencyjnego stóp procentowych, przestrzegania kodeksu postępowania oraz przepisów rozporządzenia BMR. Audyty te przeprowadza się po raz pierwszy po upływie sześciu miesięcy od wprowadzenia kodeksu postępowania, a następnie co dwa lata.<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> Tamże pkt 7.

<sup>2</sup> Tamże pkt 8 i 9.

<sup>3</sup> Tamże pkt 11.

<sup>4</sup> Tamże pkt 12.